

Lục Tỉnh Tân Văn

聞新省六

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

GIÁ BÁN	
TRONG ĐỊA-PHÁP ĐÔNG-DƯƠNG	
Một năm.	6 \$ 00
Sáu tháng.	3 50
Ba tháng.	2 00
Mỗi số.	0 10
Đổi chỗ.	0 \$ 20
ĐẠI-PHÁP VÀ CÁC THUỘC ĐỊA	
Một năm.	20fr-00

Số: 491
NĂM THỨ MƯỜI MỘT

BÁN LẺ MỖI SỐ: 0 \$ 10

26 Juillet 1917
8 tháng sáu Annam
Năm Đinh-tỵ

DIRECTION ET ADMINISTRATION :
F.-H. SCHNEIDER, 102, Rue Pellerin, Saigon

PUBLICITÉ
ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES

Le centimètre de hauteur sur 0,065 de large. 1x50
Le décompte des lignes est calculé à raison de 3 au centimètre quelque soit le caractère employé.

BỔ CÀO
Những lời rao về việc buôn bán nếu gửi theo đến Bùn-quan thì Bùn-quan sẽ gửi cho một cái bản để giá phân minh.

MỤC LỤC

- 1 - NÓI VỀ TIỀN TÚ CẤP AN HỌC BÊN ĐẠI-PHÁP VÀ NGOÀI HANOI.
- 2 - ĐIỆN BÁO.
- 3 - CHUYỂN HOANG BANG HUYỀN HOẠC.
- 4 - BƯỜNG TRUYỀN.
- 5 - LỜI NGƯỜI NHÀ QUÊ.
- 6 - CÁC NGHỀ CHẾ TẠO THỰC VẬT TRONG CỞI ĐÔNG-DƯƠNG.
- 7 - TRUYỀN NGƯỜI THAM-HIỂM.
- 8 - BUỔI NHÓM.
- 9 - VỀ VIỆC AN HỌC CHUẨN CẤP CHO HỌC TRÒ.
- 10 - Ở BỜ PHẢI NHỎ NHAU.
- 11 - THÔNG-BÁO (Đông-dương).
- 12 - AM TÍN NGƯỜI ĐI TÂY.
- 13 - HẢI ĐÀM.

NÓI VỀ TIỀN TÚ CẤP AN HỌC BÊN ĐẠI-PHÁP VÀ NGOÀI HANOI

(Ausujet des Bourses scolaires en France et à Hanoi)

Hôm nay chúng tôi ấn hành lời nghị mới của quan Nguyễn-soái Nam-kỳ định thể lệ về khoản tiền tu cấp cho học trò bôn-quốc ần học trong các trường trung học bên Đại-pháp cũng Đông-dương mà dơi khi nào cho chúng ta có trường trung học tại Sài Gòn và tại trường trung học Hanoi.

Nhưng thể lệ về tiền ần học tu cấp cho người bôn-quốc cũng tương tự như cho người Langsa mà như vậy mới là công bình, bởi vì ai ai cũng đều học chung một trường, một thầy, thì có lẽ nào như trước học trò bôn-quốc đặng gửi sang Đại-pháp mà chẳng có chút chi chứng nghiệm rằng có đủ sức mà ần học cho đàng đồng tiền của Thuộc-địa sáng lóng đỏi phi cho mình.

Lớp xưa chúng ta chẳng thấy lắm kẻ thiếu niên nhờ một hai tay quyền thế kỳ thác hay là quan Nguyễn-soái ngài muốn cho thi nghị-định mà cho, thì đặng jang Đại-pháp làm tồn phi cho quan Nguyễn-soái Outrey lại lựa đặng bôn người có bằng cấp trường bôn-quốc sang Đại-pháp vào trường Sir pham, thì trở về chức tước chẳng khác gì thầy giáo Langsa, và rồi đây thì sẽ đặng sung vào giáo chức theo ngạch trường đặng giao tu bôn-quốc.

Hãy còn nhiều người học sanh cũng có quan tu cấp, nguyên là học trò cũ trường y-học thì đều học đặng thành tu bên Đại-pháp, bởi vì đều thấy là người đã lạc lưà cứ theo tài năng xứng đặng mà thôi.

Ấy đó cũng vì bởi so sánh sự thành hiệu những kẻ này cùng với đều không thành tu những kẻ khác cho đi không dè dặt mới có nghĩ đến mà quyết định, tự hạp nếu ai chẳng có chứng nghiệm tài năng thì không đặng sang học bên Đại-pháp hay là ngoài trường trung học Hanoi.

Mà lại còn chỗ gia tr của cha mẹ thì cũng phải tương cứu mà thỏa liêu.

Tuy là cha mẹ, bắt cầu giàu nghèo, cũng đều có quyền cho con đi học bực sơ-học, nhưng mà cha mẹ ấ giàu muốn cho con học đến trung học thì phải chịu sở phi.

Học-địa chẳng lợi gì mà cấp đưỡng cho con nhà giàu sang học Đại-pháp. Duy chỉ con nhà hàng vi, thông minh tuấn tú khác thường, ngày sau có lẽ giúp ích lợi đặng cho thuộc địa thì từ đây mới đặng cho dự vào số học sanh có quan tu cấp trong các trường bên Đại-pháp hay là ngoài Hanoi.

Nghị định châu chuẩn như vậy, thì chúng ta chỉ đặng bài-phục, không khen mà chớ!

Chúng tôi xin tổ cho cha mẹ học trò rõ ràng: Nhưng trò đặng tu cấp ần học sang Đại-pháp thì phải có học lực y khản nghiệm chứng chắc khi lực chịu nổi phong thổ, ấy là một điều dự bị rất mãn đạt.

Và lại lời nghị này có dự định rằng già cũng như trai, cũng đặng xin tiền ần học theo một cách như nhau. Quả chắc còn hãy lâu dài con gái nhà Nam ta hãy có sức đủ mà thi cử theo như con gái Đại-pháp. Nhưng vậy, thế rồi chúng qui phải đến, cho nên trước phải dự phòng.

Xem trong lời nghị này thì rõ Chánh phủ khoáng hoàng châu chuẩn, cho nên chúng ta trông cậy bạn thiếu niên rồi lắm kẻ đặng trở nên quốc dân tài lược có sức đủ mà làm cho rõ ràng Đại-pháp cùng Nam-kỳ ta.

Nơi đoạn khác chúng tôi cũng có in luôn và thích giải về lời nghị mới định thể lệ và sự tu cấp tiền ần học trong các trường Nam-kỳ. Lời nghị này lấy làm hữu ích cho nhà nào muốn cho con học cho đặng gần mình. Như vậy mà cũng để kiếm thể lập thân ần thảo, khỏi phải bước ra ngoài xứ bao giờ.

ĐIÊN BÁO

(Depêches)

ở bên Tàu

Tin ở Petrograd: Khởi sự đánh một trận rất dữ gần lối Pinsk, trong miệt Zolotchef; Binh ta lấy đặng 3 đưỡng chiến hào rồi sau ta cũng phải bỏ lại. Việc công phá ở phía tây Koisiky cư đánh tới mãi. Binh ta đặng quan nghiệm phải tẩu thoát trong đưỡng xích-quỳ Gaminica Prschaa, ở phía Tây Bắc Stanislaw. Binh ta thắng lợi trong miệt Liakhove, chiếm đặng Dzinviatche, bắt đặng 689 tù binh.

Huê-kỳ cho vay

Nước Huê-kỳ cho Đại-pháp vay 862 triệu dollars và cho các nước Đông-minh vay 260 triệu.

10 juillet 1914

Mặt trận Pháp

Truyền tin Langsa ngày 8: bản phá một trận rất dữ với rời quân A-lơ-nan áp đánh qua trong 4 đưỡng xích-quỳ tại Cheim-des-dames, ấu đã với nhau rất lung quân nghich bên tháo lui cả thất. Tai phía Bắc Moulin Laffaux phía Đông Pantheon, các nơi trận thể của ta đều còn gìn giữ y nguyên. Ở chính giữa Bovesettes và ferme Froidmout quân nghich bị đuổi ra khỏi đưỡng trận đầu là nơi chúng nó mới xâm nhập. Binh ta lập trận-thể đã chiếm lại đưỡng hôm ngày 1er juillet tại phía Đông Ceray, chiếm đặng một cái đồn de ra ở phía Tây Morthomme và 2 cái khác ở phía Tây Nam góc 304, đánh đuổi quân nghich.

Mặt trận Ang-lê

Truyền tin Ang-lê: cư đánh trên không-khi mãi, phi trường của ta đánh tan rã quân nghich và bay qua trận quân nghich, bản phá máy nổ để phi-thoàn, máy trái linh binh ta bắn hư nát 6 cái phi-thoàn của quân nghich, làm cho 10 cái khác phải bay xuống còn của ta mất hết 8 cái.

Tại I-ta-li

Điện tin I-ta-li: binh ta đuổi tháo lu một trận quân Ô-trích đem đánh qua đặng chiếm mấy chỗ de ra trong valley. Đoàn phi-trương của ta liên kế hơn 2 tấn trở lại phá xuống các xưởng binh Idria.

ở bên Tàu

Tin ở Shanghai: Đoàn-kỳ-Thoại khi đánh đặng bao-hoàng rồi, lại đánh đặng theo mười dặm đặng đi Bắc-kinh. Lê-ngươn-Hồng cư Đoàn-kỳ-Thoại, làm nội-các tổng lý và trao ấn cho Đoàn-kỳ-Thoại cai trị Nam-kinh đỡ một ít ngày.

Điện báo Reuter cho hay hoàng đế đã từ ngời.

Tại Gà-rét

Tin ở Athènes: Trước khi sang qua salonique, thì ông Jonnart cho hay rằng ngài sẽ rặng hết sức tại Paris và tại Londres đặng lo cuộc tái-chánh; ngày rất khen ngợi cũ-chi của ông Venizelos.

Mặt trận Ang lê

Ông Sir Douglas Haig cho hay rằng quân nghich tràn qua trại binh de ra ở phía Tây Warneton và trong các chiến hào ở phía Đông Laventie. Súng pháo-thủ của quân nghich bắn rất lung ở gần lối Bullecourt, Ypres, Nieuport. Vì trời gió-đông nên việc đánh bằng phi-thoàn phải ngưng lại.

Về việc phi thoản bay qua thành Londres

Theo lời ở Berlin nói về việc phi-thoản bay qua Londres, thì các phi-trương A-lơ-màn khai rằng chúng nó đánh nhưng mà chẳng biết ở chỗ nào.

Mặt trận Ang-lê

Truyền tin Ang-lê đề ngày 10: binh ta thắng qua một chút ở phía Bắc Costaverne. Binh ta tràn qua ở phía Nam kinh từ Ypres di Commine, vô hai.

Một ống quan tàu cang đóm

Chiếc tàu Calédonie bị đặng một trái phá hay là bị thủy-lôi phục chỉ do nên chim tai phía Đông Địa-trung-hải hôm ngày 31 juin; trong 431 người ở dưới tàu 380 người cư khỏi: Chiếc tàu Langsa Diane đánh với một chiếc tiêm-thủy-đĩnh và bắn chóc có 100 phát làm cho chiếc ấy phải chìm.

Quan tu đặng phong tặng một cái Croix de guerre.

ở bên Tàu

Tin ở Peking ngày 11: Trương-quân không chịu hàng đầu và không chịu giải binh, nói rằng ngài cứ đánh mãi đánh cho đến cùng rồi ngài sẽ tự vẫn với bà con đống họ hết. Ông Phó tổng-thống Phùng trong trường về việc ngài bị bắt và Chang Ywues; nhiều người bên Trương-quân đều bị bắt hết.

13 juillet 1917.

Mặt trận Ang-lê

Truyền tin Ang-lê ngày 12: Súng pháo thủ của quân nghich đã khởi sự giảm lực tại Nieuport, còn pháo thủ của ta lại bắn rất lung, quân nghich có hơi thổi lui mất tại phía Đông Mouchy-le-Preux tại mặt trận 800 thước.

Binh Rút-xi tấn phá

Điện-tin Rút-xi: Binh ta cứ đuổi riết qua miệt Dolina. Binh ta đã chiếm Halez hồi trưa bữa thứ ba. Binh tiên-phương của ta đã qua sông Dniester, và đã đến sông Iomnica, chiếm đặng Bladniki và Bapin. Từ ngày xưa như đến nay, binh ta bắt đặng 10 ngàn tu binh hồi đánh trận Dolina, lấy đặng 80 vi súng đồng lớn và chẳng biết bao nhiêu là súng đồng nhỏ để đánh chiến hào và súng liên thính.

Việc ở bên Tàu

Tin ở Bắc-kinh ngày 12: Trương-quân chịu giải hòa với nội-các nhưng mà đòi 20 triệu dollars đặng mà giải binh cho không chịu 80 ngàn dollars của "Phùng-thương-mãi ở Bắc-kinh" chịu đó. Đoàn-kỳ-Thoại sai Wangtasui đi bàn tính với các Ngoại-vu-bộ Trương-thoại, đánh giá thép cho họ rồi rằng Ngủ-định-Phương ngày nay chẳng còn làm Ngoại-vu-bộ Trương-thoại nữa mà lại đem ấn Ngoại-vu-bộ Trương-thoại qua Trương-hải rồi.

Mặt trận Langsa

Quân A-lơ-màn đánh máy trận rất dữ tại phía Bắc Moulin-Laffaux, tại phía Đông-Nam d'Alles, đánh Hurtebise và tại phía Bắc Flirey đều thất trận cả. Súng pháo-thủ của quân nghich bắn rất lung tại góc 304 và từ Moronvillers.

16 juillet 1917.

Giống giết người

Ngày 14, cơ pháo-thủ của ta làm cho quân nghich thất nhiều trận tại phía Nam Saint Quentin. Súng pháo-thủ bắn rất dữ tại tai ngan Meuse, nhứt là tại góc 304. Ph thoản A-lơ-màn bắn phá cả miền phía Bắc Nancy, 2 người đờn-bà và một đứa con nit bị giết.

Mặt trận Ang-lê

Quan thống-soái Douglas Haig cho hay rằng quân nghich đánh một trận tại phía Nam Lombartzude bị thất và lại tràn qua mấy lần tai phía Đông Hargicourt, phía Tây Warneton, phía Đông Costaverne, phía Bắc Ypres. Nam cai phi-thoản A-lơ-màn bị bắn phá hư nát, 10 cái khác phải hay xuống đất, còn ta mất hết 7 cái.

Việc tai-biến ngoài biên

Quan thủy-sư cho hay rằng chiếc chiến-lạm Vanguard bị nổ hôm ngày 9 juillet, có 2 người còn sống mà thôi, 97 người lính thủy vắng mặt trong lúc tàu nổ. Ngày 27 juin, chiếc tàu Ang-lê Armadale có chở binh lính dưới, bị bắn chìm tại Thái-tự-đương, 11 người chết.

17 juillet 1917.

Tin bên Tàu

Tin ở Bắc-kinh: Ông Lê-ngươn-Hồng đã về nhà rồi. Ngài đành giày thép khắp nơi rằng ngài từ nan không chịu lãnh chức Đốc Giám-quốc và xin nhường chức ấy lại cho Phùng-quốc-Chương làm Phùng-

quốc-Chương không chịu bỏ Nam-kinh mà đi theo chức Đức Giám-quốc mà không quyền, quân lính của Trường-quân đã bãi rôi và cho về làng Chanóng đặng đường lao 2 tháng.

CHUYỆN HOẢNG-BÀNG HUỖN HOẶC
(Une histoire de Brigands)

Cách mười-lăm-bửa rày, có một báo chương bủa hạt muôn ướm thừ nói xâu cho hội Phái-viên của Trường-quân đĩ bãi rôi và cho về làng Chanóng đặng đường lao 2 tháng.

Cách mười-lăm-bửa rày, có một báo chương bủa hạt muôn ướm thừ nói xâu cho hội Phái-viên của Trường-quân đĩ bãi rôi và cho về làng Chanóng đặng đường lao 2 tháng.

Việc này tính trọng đê nghiêm quá, chẳng lẽ như báo nào chữ đả giữ bên phong giáo nhà như trính chánh trực, mà biết cách chi khác cho đặng. Đã biết vậy, nhưng trước khi quyết đoán, chúng ta cũng nên nhắc lại các việc tiền trước cai phó-tổng. Ngày nay thì phải đi thì hội mà tranh cai phó-tổng, là chức người Bốc-quốc rất qui trọng. Chớ còn thuở xưa thì bắt thân tuyền cử, mà bởi vì các thừa sai hay ăn tiền, cho nên phải kiểm phương thế mà tuyền trệch, mới có cuộc thì hội như vậy, mà lại định có gia thêm phần số về tánh hạnh mới người ứng cử? Phần số tánh hạnh thì về phần-quan chủ tình cho. Phần số ấy lại có định-số nhưn thêm ra lơn.

Cách khảo hạch như vậy, cũng nên nói phứt ra cho rành, là không lấy chi cho bằng lòng mà bực cử từ nhiều của mà ăn, mà cũng không vừa bực cử phó người học ít tham nhiều, là kẻ trước còn lẽ bất thãm, thì vậy đoàn với quân trực lợi bao việc mà cho vậy tiền trước. Thuở ấy thì ban đầu cũng đò trút cho giám khảo ăn, hội lòn. Chúng ta lại nào dám rành giám khảo chẳng hề khi nào mà lại lòn, nhưng vậy chúng ta chứng đặng rằng chẳng hề khi nào trính ra đặng quan giám khảo nào tộ hội hay là hạch dịch bao giờ.

Nhưng kẻ lãn lợi, tráo chác giới cũng có khi lo liêu đặng không ai ra mà tranh giành, thì chẳng luận gì đến việc khảo hạch. Nhà nước mới nghĩ định phần số cho xứng với bực trung bình đặng mà ngăn ngừa cho bớt sự gian trá. Sự lại hết đến hãy giữ không cho tình nào thì theo tình này nữa, mà phải hội thì tại Saigon, thì việc chiểu có phải thức với quan giám khảo lại khó hơn nữa.

Kỳ hội thì sau hết, thì chúng đò các việc cần phòng mới nói trên đây đũ có làm y, mà còn lại thêm một sự đưng một thứ giấy riêng giầu tên họ các người ứng cử các giám khảo và chủ khảo không biết đặng.

Ấy vậy thì đũ hết các việc phòng bị chắt thiết đều có tuân hành cho đặng mà ngăn ngừa gian trá, cho nên thế lệ hãy giữ thì ngoài thế thức cùng trong cội rê cũng chẳng có chỗ nào mà nói đặng. Như thế thì những người phi bàng cuộc hội thì sau hết đũ chẳng phải đi nghị thế thức cội rê ấy, mà vẫn là đi nghị cách cử chỉ các quan giám khảo, và chủ ý đũ bày những đặng phi pháp, việc lệ mà xin hủy phá hội thì rôi thì thừa thế xin bỏ tuyệt cách khảo hạch khó làm ăn ấy đi.

Vậy nên chúng tôi vội và mà tờ rãng

cứ theo lời người đặng kính tin và đã biết rõ hết công cuộc thì chẳng có đũ chi phi pháp mà trách giám khảo đặng, bởi vì các giám khảo có quyền muốn đưng ai có tài năng giúp mình trong phần sự thì đưng, miễn là mình phải kiểm sát thường thường và phải gánh lấy trách cứ thì thôi.

Bài thì vẫn hãy của lưu thù đò, vốn cũng chưa bực phê, vậy thì nếu có người ứng thì nào làm đưng kêu nài, có quá số danh ký chỉ đũ, thì tra xét bài vở lại đặng, có ngằn trở gì đũ.

Còn như nói rằng phần số tánh hạnh đều mở niêm ra trước khi cho phần số bài thì viết và hạch miệng thì quá nhiều không thiết. Lại như nói rằng có kẻ ứng thì thầy giám khảo sửa phần số, thì thiết là một việc đặng đũ. Như lấy thiết sự mà luận, thì có luật lệ nào mà cấm giám khảo không cho sửa phần số của mình lại trong lúc hội đặng bàn nghị, như bên các học biện Đại-pháp.

Sau hết, thì lại bủa mà cáo một hai đòng giám khảo có ăn bồi lý nhiều lắm, cho nên mới có những đũ phi pháp như vậy.

Trước đây chúng tôi đã có nói rằng việc đò quá không thể nào mà hiện lộn đặng. Là nếu như quả thiết ông Nhựt-trinh là người có chí duy trì luân lý mà đã ra tay cáo giác, quá là người thiết tình, và nếu ông là người biết giữ phong giáo Đại-pháp đã có ghi vào diều lệ, thì phần sự đích thiết của ông là phải làm một lá đơn đũ phép, có đính theo đũ lý lịch mà đũ nạp cho quan Biện-ly Saigon xin tra xét cho ra minh bạch. Về tội hội lệ và hạch dịch, thì ai có quyền mà đũr quyền cho quan Biện-ly. Mà cũng chẳng ai lại đặng thừa cơ thiên-hạ hay khinh tìn mà đũ bày ra việc tình lệ. Ấy là chuyện hoang đàng huyền hoặc, chúng tôi cũng chẳng kiên chấp làm chi; trước khi nhà nước nghĩ phương phòaz tẻ, như chúng tôi tưởng cũng nên phải cho cáo cấp, thì chúng tôi có thiết từ một đũ lệ cũng hiệp theo thời cuộc, xin biên ra sự bài luận biện này.

Trong cuộc này có khi cũng có kẻ giảo hoạt ở ngoài mà tự xưng mình quyền thức cũng giám khảo, mà gặt đặng một hai người đi thì phải nghe lời, đến chừng ra cử đi như vậy, thì chúng nó sự phải trả tiền nó đũ giữ lại cho người ta, cho nên chúng nó mới bày ra cơ hội này cho qua ngày giờ và cho máy người bị lường người ngoài, việc tình lệ của chúng nó. Bởi đò mới có thơ tìn, đơn từ nệc danh gửi cho các báo-quan.

Bắt câu là việc chi cũng vậy, phận sự báo quan thì phải xé mà bỏ những thơ không so danh ký chỉ, còn những thơ khác thì phải sát nghiệm đích thân cho đặng rành lại hề khi nào thiên hạ đã hay biết rôi, Biện-ly đã dự trị, thì nhựt-trinh phải bắt, để cho có g ý thì hành. Bằng như chẳng làm theo in như vậy, thì quá là mưu trá mà gạt người, hoặc khi là đũu chi tẻ học nữa.

Chẳng cần chi mà luận đến cái thơ nặc danh, và cái lương tâm của kẻ lấy thơ ấy, mà đũng hay là làm đũu tự đũc bắt câu là thế gì, còn như là đũra thất vọng rôi mà lại tự xưng xưng mình đũn giám khảo ăn hội lệ, thì nên cho đũra ấy là làm sự, là đò gì? Đũra vận loạn luân lý như vậy, thì đũ đũ nên nhưn! Nhưng người ngày thàng đũu nhòm góm. Mà còn nghĩ rãng cũng có kẻ đũnh theo an hướng trong chỗ họ tành như vậy, thì thiết là thế thãm! Chúng tôi thiết nghĩ phải chống lo phương thì làm làm, làm sao các miến sản đả cho tạn tuyệt những kẻ điem đặng giám hoạt nỏ lương gặt người bòn-quốc hay nghe. Ấy đò ai ai cũng nên phải biết rãng vào là chẳng phải một phương thãm

lưu đặng đũu, và có khi phải thì hành một hai lần cho người thôn đả sống con mắt, nếu quá thiết có thơ chịu có đi hồi lệ, thì cơ hội này là phải làm, nên giá cả và người đũn hội và kẻ họ hồi đũu trước tòa hình mà đũi nài.

Bằng như tòa có tra cứu y như lời chúng tôi xin, mà rờ ra rãng việc phi bàng này là có ý vi pháp hại hơn, thì xin phải truy tội cho đũn cực hình theo luật định.

MINH-ĐỨC

HƯƠNG TRUYỀN

(Echos)

Cách giã-ngộ của người Suýt-sở Tuy là gặp buổi nước nhà không yên tình mặt đũu, thói quen giã-ngộ cũng không bỏ. Có một tờ nhựt-báo tại thành Berne đặng báo một chuyện như vậy:

Có một đạo binh d'appenzell mới mở, đũm ra giữ biên đĩnh. Mới vài ngày có một tên lính lại nói với ông quan ba như vậy:

Bầm quan lớn, vự tôi ở nhà đũu nhũu, xin quan lớn làm ơn cho phép ít ngày về thăm.

Quan ba trả lời: Không cho phép đũng, là vì đũng lúc này đũu cần đũng một người.

Cách 15 ngày tên lính ấy trở lại xin phép nữa, nói rằng vự nỏ gần ngẩi minh, xin cho phép về thăm vự nỏ lãn sa rớt.

Quan ba muốn thử tên lính ấy coi việc đò chon giả thế nào, bèn nói mi nói lảo! Ta có đũnh giầy thép về nhà mi mà hồi thì ở nhà bà con của mi trả lời rãng vự của mi không có đũu gì rảo.

Tên lính nghe nói, vựt cười xòa và trả nhủu với ông quan rãng: Quan lớn không biết nói lảo, mà tôi đũu cũng vậy. Tôi tự thũu nay đũu có vự.

THƠ THỦ VỊ

(Un jolice lettre)

Bòn-quan có tiếp một phong thơ, xin ấn hành cho chư Tôn-trưởng khãn.

Thơ ấy chúng tôi có dịch ra chữ Đại-pháp mà đũm vào nhựt trính « La Gazette de Cochinchine » là vì chúng tôi có ý kiến riêng:

Tỏ cho Đũng-bào Đại-pháp rỏ thấy thời củ đũ lãn đũu bày đũu mà vự cho người Annam bòn tành phi ấn hội ngẩi thì là sai lãn biết chừng nào mà kẻ.

Lời nói trong thơ thiết rất chon thanh, xem sau thì hãn.

Nguyễn con gái tôi có chũng 14 năm mới có thai. Đũn ngày 28 avril 1917 vô nhả sanh Bẽn-trơ sanh đũng con trai minh giới, còn nỏ thì không đũng manh: rết, có trái trắng và đũu bũng chũt đĩnh. Đũng 15 bửa thì tôi đũm về, chũng đũu bũng cang ngày cang nhiều. Rước thầy đũu trị, người nói tai huyết, kẻ đũ tại khi huýt, nỏ chũng thuốc đũ đũ, bĩnh cang thêm chũ không thấy giảm. Tôi mới rước ông Lê-xuân-Hanh là đũng-y nhà thương Bẽn-trơ coi đũ rãng: bĩnh tại từ cang, phải đũm vự nhà thương đũng mỗ thì mới cứu đũng, bãng không mỗ thì thiết chũ không có phương chỉ cứu đũng. Đũn ngày 4 juin tôi đũm vự nhà thương cho quan thầy Devy coi cũng đũ bĩnh tai từ cang, song chưa đũm mỗ vì bĩnh yếu lãn phải đũi uống thuốc ít ngày cho lai sức mới đũm mỗ. Quan thầy đũnh đũn 8 giờ sáng ngày 9 juin thì mỗ; chũng mỗ rôi đũm lên giường nằm trong miệng thì trào nước mồm nước miếng ra, nằm thêm thiết, qua 11 giờ trưa mới tình lại; đũn 2 giờ chiều phát lạnh rung, mặt ngày tay chon tai xanh, miệng thì nhũu rãng và ọc nước miếng ra, rôi thì chũch thuốc đũm lại. Qua ngày sau thấy trái trắng mọc ra đũu minh.

« Từ đò đến nay hai quan thầy ăn của đũu trị, mấy bà phũc và mấy thầy đũu đũng đũu thương xót săn sóc, nhũu là thầy Huỳnh, cang đũu khó nhọc. Đũn nay đũm một tháng rười rôi bĩnh đũ lành manh như cũ.

« Thiết mỗ bũng là việc cũng, có một phãn may đũn 9 phần rười, nay mà lành manh đũng thiết là phũc, on đũng ngổi tái sanh, nên tôi có tặng ông Devy một tĩm biễn thiết vàng như vậy: « En souvenir de ma viee gratitude pour avoir sauve la vie de ma fille », và tặng ông thầy Minh một tĩm « Công đũng Tái tạo ».

« Nay tôi xin in chũn này trước là cảm ơn số Y-viên sau xin bòn thiếu niền nam nữ phải cần thãn khi giao cứu, khi thãm sãng, lúc kinh kỳ; Thãn chi, thãn chi ».

LÊ-QUANG-HỒE.
Chef du canton de Minh-dat.

Bòn-quan hết lòng cảm on Thầy cai-tũng Lê-quang-Hoè, vì thầy có tỏ cho chúng tôi biết Thầy là người minh mãn, một cách thiết hay như vậy, thì chúng tôi mới đũng nói thế phãn chúng tôi với các đũng-y-ban-trũ bòn-quốc: « Xin các ông hãy « cứ việc làm thì công đũc, học của thầy đũng đũu chi thì phải đũu đũng cho những kẻ Đũng-bào.

Làm như vậy thì các đũng đũng cho người Đũng-bang cảm đũ chũng cũng, mà lại trả đũng luôn thế cái nự vự cũng cho Đại-pháp, vì công giáo đũc cho có kiến thức mới có thể vự hồi qui bủa mà ra tay lợi ích cho đũu.

Cũng nhữ một cách đò mà các ông đũng phũ trĩn tỏ rỏ hơn hết rãng: Minh biết thì thũ theo phương Thầy đũy, mà đũn bồi công đũc:

Lời người nhà quê

(Propos d'un Nhà-quê)

Nghề đũp đũng

Trừ ra một vài đũu mới thì nghiệm có tí ích của nhà máy xay lúa, thì người Annam trong Nam-cũ còn hay chũra cho cho máy trong mún công nghệ, và những người nào muốn gầy đũng ở đũy từ thì chũng các sự công nghệ lớn đũ thành hiệu rất thũ thiên ở các miến thuộc địa Anh-cát-lợi với Hoa-liang thì phải nên liêu trước thời què mùa của người bòn-quốc, về các môn kỹ nghệ. Đũu ấy vẫn thiết như vậy mà nhũu là kỹ nghệ nông tưng; bởi vì, bãng như Annam nỏ có sự thũng minh sản sản coi máy khó bao nhiêu cũng đũng miến là đũ đũ vận đũng thì đũ, nhưng trong một số công nghệ nông tang thì người nông phu lại còn phải cần hơn chũ công tưng và như mùa thãm hay là không đũ đũng thì lạp nhà máy tốt bao nhiêu cũng chẳng làm gì đũng.

Hễ muốn cho một số công nghệ canh nông đũng thành hiệu thì phải có một đũn máy đũc chũ và đũ vận đũng và mỗn đũ đũng cần kíp phải đũng cho đũr đũt và cho rẻ giá chúng ta hãy liũu hãy đũm nghệ đũ đũng làm thì đũ và hãy coi cách thức người Langsa và người Annam tình ra thế nào.

Người Annam thì chẳng tình cách thức gì hết; người nào cha mẹ có thũng mia trong một vài khoản đũt thì chi kẻ theo noi đũ đũ khi củ đũ đũ đũn tiện và cũng chẳng lấy mia cho các chũ đũp đũng.

Bằng như thãm mùa hay là huè lợi trong lò đũp đũng không đũ thì người chũ đũp đũng đũng bãng lòn như vậy.

Còn người Langsa thì chẳng phải là một lãn thũ nhưn. Trong năm nay

họ t
Nam
hết
Muố
Java
đũng
chũy
có th
cỏi n
gãnh
cho.
cũng
có
hết
vãn
Phãn
cho t
ra đũ
biễn
đũp
nhĩu
chũt
đũ
có k
ngườ
tũng
thi n
«
nũng
xũng
đũn t
là bà
Kẻ
nam-
thĩn
đũn
chợ n
đũ là
kỹ k
khôn
chãn
ta tr
mỹ
cãn
hơn
đũm
nũng
nhĩu
hai
trũng
Ha
Nhũu
đũng
mỹ
đũng
mỗ
có th
lại ch
ngườ
quen
(4)
Ng
Cũ
Đũ
xe đũ
rũ cũ
trong
phải
đũng
trũng
nhũu,
khóc,
mũt,
thĩn
thĩn
anh n
Tũ
mũ n
mũng

họ tinh lập lò đường rất lớn tại Nam-kỳ và phần nhiều đều khó hơn hết là kiếm vốn, vốn cho thiết nhiều. Muốn lập lò đập đường như bên Java thì phải tính ít nữa là một triệu đồng bạc. Phải có những người chuyên môn mới lập nên nhà máy có thợ tập luyện thành thạo để mà coi máy, phải dùng người quảng đốc gánh vác trách nhiệm, bằng hướng cho nhiều. Song hết thầy các đều ấy cũng chẳng khó gì, hễ có bạc thì sẽ có. Chỉ duy mia là đều cần kỹ hơn hết, mà có hay không? Ấy là một cái vấn đề cần kíp hơn lập máy tinh hảo. Phạm vi tinh hảo thì phải dùng mia cho thiết nhiều, tinh theo đó mà làm ra đường và những người chuyên đập bộ bạc triệu vào trong lò máy đập đường thì phải chế tạo cho nhiều mới có thể hưởng huê lợi chút đỉnh.

Theo vấn đề này thì phải nên biết kiếm ra mia cùng chăng, nhưng người chủ nhà máy tương lai có lòng tung hay là không lung tung. Người thì nói như vậy :

« Chúng ta sẽ mua mia của người nông phu Annam mà trả giá cho xứng đáng. Họ sẽ rất bằng lòng chỗ đến tại nhà máy chúng ta còn hơn là bán rẽ cho Các chủ. »

Kẻ khác lại nói tin lấy người Annam thì phải mắc, bởi vì họ chưa có thói quen, giao hàng đúng kỳ, chỗ đến nhiều ít, vậy thợ hay là phải cho họ lãnh tiền trước như Các chủ đã làm. Phòng như đem đến đúng kỳ không trả thì cũng đem mia trông không đáng tới và huê lợi một mẫu chẳng đáng bao nhiêu. Thà là chúng ta trồng lấy mia xung quanh nhà máy như vậy chúng ta có đỡ dùng cần kíp chắc chắn và nữa lại tốt hơn là phải cần chờ ở ngoại quốc đem về giá tiền cũng gần như người nông phu bốn quốc mới mẫu huê lợi nhiều hơn, và một ngàn mẫu thì bằng hai ngàn mẫu của người Annam trồng. »

Hại lẽ trên đây đều có chỗ nhầm. Nhưng mà hại lẽ đều khó thì hành động. Người Annam còn háy chưa mấy thông thuộc quyền lợi mình đang đem nhau trồng mia cho nhiều mà bán cho nhà máy. Nhứt là chưa có thói quen giao hàng đúng kỳ và ai lại chẳng biết tính phí thường của người Nam-kỳ. Các chủ tập theo thói quen ấy rất hay. Mua từng mớ ít ít.

Bằng như người này không sẵn bán thì người khác cũng sẵn, có cần kíp gì đâu. Nhưng mà phong như lâu ngày và kiên tâm mà người chủ nhà máy Langsa làm cho người trồng mia Annam dần dần trở nên đứng đắn. Thì mua mia cách nào? Mua cần hay là tùy theo chất đường nhiều ít? Mua cần thì người chủ nhà máy hay người trồng lỏ, hay là Annam đủ sức lạnh lợi đáng trồng và bán mia nặng cần mà ít chất đường và đáng lợi hơn; hay là cho họ bán mia không đáng nặng mà chất đường nhiều hơn thì người nhà máy lợi. Tinh theo cách nào thì một nhà máy hẳn đòi đều chẳng có thể nào làm như Các chủ mà mua mia từng xe, từng thùng vuông và không cần lường chi hết.

Bởi vậy cho nên lò lớn đập đường một vài năm và làm hư hại hết thầy máy lò đường nhỏ Annam xung quanh mình rồi lại phải kiếm không đủ mia mà mua.

Bằng như người nghiệp chủ Annam lối thời trong thời quen lâu đời sanh lợi chẳng bao nhiêu, dần dần họ bớt trồng và cũng e khi không trồng nữa.

Người ruộng rẫy Annam cũng như người ruộng rẫy Langsa, ưa làm theo ý mình và phải lâu ngày chầy thang mới đành cho cái lương một món. Nghề đập đường trong Nam-kỳ hễ lập thành lò lớn thì sẽ cải lương nhiều lắm và chung qui thì lợi chung đáng nhiều. Nhưng mà lợi nhân tiền cho

người trồng trực bốn quốc thấy chẳng đáng bao lắm hồng có biểu họ đổi thời quen cho đáng.

Người này lại trả lời rằng : « Vay thời chúng ta tự trồng lấy mia. Phải dùng nhiều vốn hơn, nhưng ít nữa ta phải làm cho chắc đáng. »

Nhưng vậy mà còn một điều khó này : khó kiếm nhân công và nhân công cho thành thạo. Người thợ canh nóng Annam chẳng phải vui lòng lo công việc cần mẫn, trả tiền bao nhiêu mặc dầu mà chú thợ nhơn công cũng đánh làm với một người trồng mia Annam và giá rẽ chứ không chịu làm với người Langsa mà giá tiền công mắt. Người Annam trả rẽ mà cũng chẳng bó buộc lắm. Họ hiểu rõ một hai khi đến làm trẻ và nhơn dịp có lẽ gì trong nhà hay là mới phát tiền thì cũng cho nghỉ.

Và lại người thợ trong rẫy ai ai cũng có một miếng đất nhỏ để mà trồng tía, và trong lúc cấy hái thì chú đi làm xa nhà : đều đó làm cho họ đổi tri. Một số trồng mia lớn thì phải nhiều thợ thầy mà trồng kỹ càng theo cách kim thời, chừng nào thì lại phải dùng nhiều chừng này. Cũng có phương dùng cây thế cuộc mà cây e đứng cây máy cũng đáng, nhưng hầy còn nhiều cách phải làm bằng tay mới đáng mà thôi. Bằng như số cu-li làm chẳng đáng thường thì mia phải hư hại, huê lợi phải kém sút, vậy mà hễ khi nào tiền tồn phí lớn bao nhiêu thì huê lợi

phải nhiều bấy nhiêu mới làm xong việc. Trong lúc này những kẻ lập công-ty lớn mà dựng lò máy đập đường thì họ đã tiên liệu những điều tới nói đây và muốn làm cho xong thì họ định đem cu-li bên Java qua. Sự thiếu nhơn công trong Nam-kỳ mà người trồng cao-su phải chờ dân Trung-kỳ, Bắc-kỳ vào. Cũng đủ rõ thấy chỗ cu-li Java qua là phải. Đất Nam-kỳ còn đầy hoang nhơn biết bao nhiêu, mà chúng ta phòng tưởng đến xướng lên — ít nữa là trước vài mươi năm — mà nghich luận với nhơn công đem vào xứ.

Nhưng mà nhơn công ngoại quốc mắc làm thì hóa ra một gánh nặng cho nhà máy đập đường theo kiểu Âu-châu.

Tuy nhiều điều khó khăn như vậy cũng chẳng đủ làm cho những người xướng lập chương-trình ích lợi ngã lòng và muốn để thì phải nhớ chánh-phủ kiểm đất, cho tha thuế, chỗ dân máy nhập cảng và bảo bọc cho vltra sở nguyên, mà có một cách đáng cần hơn hết là tức thì thiết lập một số thiết nghiệm nghiệp cứu canh nông kỹ nghệ không tiền và ấn hành cho thường đều thành hiệu của các công cuộc ấy.

Các nghề chế tạo thực vật trong cối Đòng-dương

(Les Industries alimentaires en Indochine)

Trích lục trong cuốn « Ressources de l'Indochine » của ông Henri Brenier Giám-đốc số Canh-sông, và Thương-mại.

Các nghề này thì đại ước duy có mười nhà máy lúa gạo lớn tại Cholôn trong năm 1913, mà toàn thị là của người Thanh-Khách, trừ ra có hai nhà thì phần nhiều hơn là của người Allemands (trong hãng Speidel), tuy là hai nhà hai công-ty thì cũng đều có phần hùn người Đại-pháp, và theo phép thì là như công-ty người Đại-pháp, bởi vì chánh hãng cùng hội sở cũng đều ở tại Nam-kỳ, là thuộc địa Đại-pháp. Trong 24 giờ thì 10 nhà máy xay hết chừng 500 cho tới 1.200 đôn lúa. Cũng có một máy xay nhỏ, vốn của người Annam, tại Mytho, xay ít ít.

Nhiều phen cũng đã có lập thử nhà máy xay tại xứ theo chằm ruộng rất phi nhiều phía tây trong Lục-tinh, chuyên dụng ngân bản của người bốn-quốc, mà cũng thấy đều không thành tựu. Người Thanh-Khách mà lần lược được người canh chường Annam nghĩ

Thuốc điều hiệu CANON

BAO-XANH Đà ngon mà lại rẻ tiền

(4) Fenilleton du 25 Juillet 1917. N° 491

TRUYỆN Người Thám-hiêm

NƯỚC CHÂN-CHẤT

Của ông Báp-lạp-Mông nước Mỹ soạn. L. T. L. dịch sách lần ra.

(Tiếp theo)

Đang suy trước nghĩ sau, thình lình xe đã tới nơi, tôi vội vàng nhảy xuống, xô cửa vào, thì thấy những đồ bày biện trong nhà, rất thực phong-lưu, không phải bực tầm-lưỡng có tiền mà sắm được. Tôi toan lên tiếng hỏi, thì Gia-quản trong nhà vừa ra, hai anh em bắt tay nhau, mừng rỡ xiết bao, cười giã ra khóc. Kể nghe thấy Gia-quản mất một con mắt, và cắt một ngón tay, vội vàng hỏi, thì Gia-quản thuật lại rằng : Phải vậy mà thôi sao? Nè chơn tôi cũng cắt nửa đây anh nè!

Tôi dơn chơn lấy tay vò vào chơn anh mà nói rằng :

— Bù biết chữa chưa; tự rầy còn liều mạng thế nữa thôi?

Gia-quản cười đáp lại rằng :

— Ai mà chịu chữa? Tiền-đệ còn muốn ngoa-du khắp thế-giới nữa!

Đang nói chuyện, thì rượu đã đem ra, tôi vội muốn nghe chuyện anh, nên lại hỏi luôn rằng :

— Chớ ngờ-huynh làm sao mà đến nỗi tăng-tật như vậy? Hay là người nước Chấn-chất nò ăn thịt người chăng?

Gia-quản cười đáp lại rằng :

— Chuyện này nói ra, kể trót ngày cũng chưa hết. Tiền-đệ có cuồn nhựt-kỳ ngặt đã bán đứt cho một nhà báo kia, một muốn đóng bạc, giả còn thì xin tặng cho ngờ-huynh coi. Mãi đây có nhà Thương-nghiệp hội-quản định rước tiền-đệ đến điện-thuyết những việc đã trải qua. Vậy bữa nay ta nên nghĩ ngợi đường sức, đừng mai ta cùng nhau lại nhà hội, ngờ-huynh nghe đó, cũng chẳng khác như nói chuy-n bây giờ.

Tôi nghe lời không dám hỏi lại, chỉ đem những việc tự hỏi được thôi anh, và ở nhà tôi đoán cái giấy thép, nói sơ qua cho anh nghe mà thôi.

Cơm nước đầu đầy rồi, Gia-quản kêu tôi sửa soạn một cái phòng riêng cho tôi đi nghỉ, đèn chỏ nào cũng thấy những đồ bày biện rất mực phong-lưu, nhà đại-phủ-gia cũng không bằng, nên tôi lấy làm lạ, hỏi nhỏ lại tên tôi đó rằng :

— Gia-tiên-sanh là một người khách ở tạm đây, mà sao sắm những đồ trang hoàng đay vậy?

Tên tôi đó nói :

— Dạ bẩm thầy! Thầy tới ở đây, phạm những tiền nhà cửa, ăn uống, quần áo, ngựa xe, đều về phần chương-hội phải cung cấp. Chớ không thì nhà đại-phủ-gia nào mà sắm nổi những đồ này? Huông chỉ Gia-tiên-sanh là một người khách lạ mới tới đây.

Lúc ấy tôi mới rõ Gia-quản là một người có trọng-vọng ở Luân-đôn. Bèn hỏi lại tên tôi đó rằng :

— Chớ Gia-tiên-sanh tôi đây đã bao lâu?

— Dạ mới 9 bữa rày.

— Còn chủ lại ở bởi đây mấy bữa nay?

— Dạ cũng 9 bữa.

Tôi nghĩ riêng trong bụng rằng : Thăng này ở đây đã 9 bữa rày, chắc là nó cũng hiểu chuyện đại-khải của Gia-quản với mọi người, nên tôi hỏi nó, thì nó trả lời rằng :

— Dạ bẩm thầy! Xin thầy tha lỗi. Vì phòng đây với phòng thầy tôi bên kia, cách nhau có một tấm ván mỏng, sự nói chuyện đến những chỗ tức cười, động tiếng lớn, làm mất giấc ngủ ngon của thầy tôi chẳng, thì mai sớm thiết hại mất sự công ích nhiều quá.

(Sau sẽ tiếp theo)

KINH KHẢI

Mục « Tiếu thuyết annam » nay xin đình ít kỳ, sau sẽ tiếp theo.

ngay cũng đã quá mạnh, mà lại còn gia thêm trong việc buôn bán (Vả lại sự ngay thẳng ấy đã mất hết nhiều, cũng như bên Trung-quốc vậy), nhưng mà bây giờ thì người Annam không có dạng như vậy. Mà cũng còn hai điều lớn hơn nữa, một điều là xuất tại tự nhiên và một điều là tập mội đảng, thì đầu là về phần người Thanh-Khách: Thanh-Khách vẫn nó thông thuộc thì các phía Nam bên Trung-quốc, là nơi các việc mua bán lúa gạo của Đông-dương, lại thêm tại đó thì chúng nó dễ bề giao thiệp; Chúng nó bao quát hết cả việc vận tải theo đường sông trong Nam-kỳ. Nhưng mà đảng như vậy là chắc chúng nó đã phải (tổ phi hết nhiều, cho nên chẳng khá nhờ lòng mà trông cậy người Annam, xưa nay chưa hề gặp dịp mà cứ đó mấy cuộc Thanh-Khách đã quá nhiều chiếm đoạt, chung qui lại rồi cũng phải tập dữ dần thành một có trị lý tại. Trong miệt vườn phía Tây cũng có một ít người hân-quốc làm ruộng lớn chẳng thiếu chi bạc.

Cũng nên trích chỉ ra cho biết có một người Đại-pháp làm ruộng trong miệt ấy, tên là ông Gressier, thiết có chi caug đằm khời đầu lạy một số máy xâu thì phân số của ông ở Phú-lộc, tỉnh Sóc-trang. Nhơn dịp cũng kính khơn thốn qua các người làm ruộng Đại-pháp ta ở miệt vườn mà như là trong phía tây, thiết cũng có chi kinh dân, mà bên Mậu-quốc không hay biết được, hiện đương bầy giờ giá đất khản ước đặng 30 triệu francs (280.000 mẫu ruộng khản; mà giá 100.000 đô thành tiền). Ngoài 11 tháng có hai số máy xâu kim thời, vốn Đại-pháp lập ra. Nhưng mà phải nói lại rằng lúa gạo Bắc-kỳ xuất cảng đủ thốt thì chưa hề quá 258.000 tấn (1908), mà rồi lại là xuất 101.000 tấn trong năm 1913. Miền trung-cung sông Nh-ê, là chằm giá sấu, thì nay đã thành đất tãi cả, mà mặc dân số đông đặc cho nên không có dư mà xuất cảng, đầu năm đặng là phải làm sào cho mua màng cho thường dùng phườn bỏ hồ cho khời lạt, và khời tưới thủy đường nông nhiều cách, như là khai thông cho sứt nước, mà cũng chẳng nên chuyên như, trong các nơi thấp thốn; đầu thủy hĩa hội nơi các chỗ cao. Trong Nam kỳ có cuộc đẩu khác hết. Nói đi nói lại cho máy cũng chẳng hiểu, là còn nhà truyền thống châu sơn chữ 1800.000 mẫu có thể mà làm thành tiền, tuy là nạn đó về phía rảo nước các đổng chằm cũng phải thủy tích như việc dẫn nước, mà lại rất gay hơn nhiều, là vì tại mua theo gió mưa có mực thường.

(Còn nữa)

BUỔI NHÓM
Lập hội kêu là Syndicat de la Presse indigène
(21 juillet 1917)

Đúng giờ, các vị annam báo quốc ngữ và các vị giúp việc của báo langsa trụ tại nhà hội Khuyến-học môn bài số 2 đường Poulou-condore. Có hai người langsa hiện diện là ông Schneider chủ-nhơn tờ Luc-linh-tân-văn và tờ Gazette de Cochinchine, ông Canavaggio chủ-nhơn tờ Báo Nồng-cổ-minh-dâm.

Trước hết thì bàn chọn một người trong hai ông Langsa để tọa chủ buổi nhóm này một thời.

Thầy Trần-văn-Chim đứng lên hỏi phải bỏ tham hay là đưa tay lên mà tự đồng thuận là đủ. Thì ông huyện của là đồng lý Nam-trung-nhật-báo nói vì chọn tọa chủ người tọa chủ buổi nhóm này thì mọi người giờ tay lên làm đầu là đủ không cần bỏ tham.

Ông Huyện bên xuống tên ông Canavaggio, ông Schneider nói tiếp theo rằng ông Canavaggio nên nhậm chức ấy vì ngài là một vị chủ-nhơn liêu-thành ở xứ này. Ai này nghe cũng đồng ưng chọn ông Canavaggio. Xong đoạn ông này lại tọa chủ nơi ghế giữa. Ông huyện của đồng lý tờ báo Nam-trung-nhật-báo đứng lên xin ông Hội-trưởng cho phép ông Nguyễn-tử-Thức Chánh-chủ-bút tờ Nam-trung nhật báo mới biên-thuyết. Thì ông Hội-trưởng đanh cho. Ông Nguyễn-tử-Thức bên đọc hai ý như vậy:

CHỦ TÒN VÀ BẠN BÌNH BÚT
BẢO-CHƯƠNG

Nay tôi xin phép Chủ-tôn và mấy thầy mà tôi những lời ao ước của tôi cùng liệt vị đồng nghiệp bình bút chúng tôi tại đây.

Hết mấy thầy nói Thành-phố Saigon, lập các nhà hội Khuyến-văn này, là một cái thành tâm lớn cho quần chúng dân-đoàn cõi Việt.

Tôi xin Chủ-tôn hiệp cùng tôi mà cảm ơn ông Bùi-quang-Chiêu là Hội-trưởng, và các Hội-niên sống lòng quảng đại vui cho chúng ta nhóm tại nhà hội này ngày hôm nay, thật rất hợp nghĩa, rất hợp thể, rất vui lòng cho tôi tôi trần, những tôn-chỉ nào của chúng ta phải cần lập mà mới mang, những công-nghệ nào của bạn đồng-bang phải khai-hóa.

Nay tôi lại mừng gặp gỡ liệt vị bình-bút sử-quan vui lòng mà nhóm trong nhà hội Khuyến-văn xứng đáng này, trước là tôi trông cậy một lời chỉ giáo của bực cao-minh, sau chúng tôi sẽ định thì đây phải cần trong phương châm thế nào, cho đặng càng ngày càng tốt ích cho bạn đồng-bang, càng thêm tinh đoàn-thể cho các nhà sử-quan.

Vấn đề quốc-dân chúng ta lúng hơ với Nam-nước Đại-pháp ra vào dưới bóng cờ Tam-sắc nhân này, trời sáu mươi năm rồi, chúng ta lạy chưa khắp đặng đổng công cộng thể như dân-đoàn bên Mậu-Quốc, nhưng chúng ta từ ấy nhân này dần dần làm ăn gởi đi của nhà-nước Đại-pháp xưa nay đã nhiều.

Hiện nay quốc-dân chúng ta đã khác hơn 25 năm xưa thập bội.

Vậy nay tôi xin là cùng bạn đồng-nghiệp, thưa phở ý rằng: bạn đồng-bang chúng ta ngày nay là ngày xử trong cuộc rất may mắn mà trong lại sẽ đặng hưởng phúc đời đời chẳng lết.

Là vì gần ba năm nay bên Mậu-Quốc ta nhọc nhằn những việc bình cách, cá dân-đoàn dần dần gươm hãm hời phoi, gan trái mặt ra mà đượy trôi loài cường bạo hung tàn, ấy là rũi cho Mậu-Quốc ta mặc bình việc đều công nghĩa ngoài chốn xa trường, mà thất việc kinh tế lý-tại nơi trường thương-mại, cho đến mỗi lời ông-cổ bên miền Việt-dông này cũng phải lâm trệ.

Nhưng chúng ta hãy còn một điều may mắn là: Bên Nhà-nước có việc bình cách làm máy mà gia bản trị hiệu-tử, quốc lực trung-trung-thần.

Đặng đến quốc-dân ta nhiều trang anh hùng nghĩa sĩ bình đều công-ly cùng Mậu-Quốc, dần dần tách chiến với loài cường bạo, huyết nhượng chính bạo, về chai gèn mà má chẳng luy lòng nhậy mắt đó, một là: quyết đến ơn giáo dục, hai là: tổ cái mặt trảng thanh nghĩa sĩ mà đến bồi cùng nhà-nước ơn muôn một, hẳn trông nom hưởng nghĩa cộng hòa sau khi bắt chiến. Đó là trước về việc cấp sau hướng nội của chúng ta.

Chúng ta thốt nhơn gọi mà câu chích cho Mậu-Quốc ta mau kéo cờ tổ-bộ, ngưng các khai-triêu mà đổng ca cuộc công-hoa cảnh trường.

Vấn đề Nam-trung ta Chánh-phủ rộng ơn cho phép thiết báo-chương đến nay lần đầu đã đặng 7 nhà báo quốc-ngữ rồi, song mỗi quán hãy còn lo phần riêng của mình, chứ chưa hề thấy tổ đầu-đoàn-thể cùng nhau cho đặng trước thông đồng đều ích lợi cho báo quán, sau là học đòi cho rành cái trách-nhiệm của người soạn báo, hẳn đặng bạn đồng-bang ta nhờ cuộc quảng khai dân trí.

Hiện nay quyền lợi báo quán quốc-ngữ mà đối với báo quán Langsa thì sự công ích ngọn ngọn 10 phần chưa có một, thật lạy làm buồn phần chức trách của chúng ta. Cho nên chúng ta cũng nên với máy vị Chủ-nhơn Langsa vui lòng mà vào mội hội với chúng ta ngõ hầu thông công mà cải lương cho thiết nghiệp.

Kêu là tờ báo chữ quốc-ngữ, thì chúng ta đã rõ biết lợi nơi đó là lợi cộng thể của nước Nam ta, nếu muốn cổ động cho dân Annam ta bước theo đường văn-hóa của Mậu-Quốc, thì chúng ta phải nói thì tiếng nào trước cho bạn đồng-ban ta mau nghe để hiểu? Tiếng phải đem lời cộng thể của ta mà thốt rằng người Annam ta, ấy mới gọi là: đồng hình tương ứng, đồng khí tương cần văn vân.

Song mà sự công kỳ, thì lời nói của Annam ta lạy làm cũng hợp quê mùa không đủ lời mà tỏ về trong báo-chương, để vậy mà quốc-dân chúng ta đã thêm nhệm những lợi càng dần, của Trung-hoa mà nay đã thành ra tiếng thốt của nước Nam ta rồi.

Cho nên nay chúng ta viết báo chữ quốc-ngữ, như muốn nói đến chi cho các văn-chương đạo-nghĩa, thì đều mượn chữ Tàu xen vào làm càng lãnh, thế phải vậy.

Tôi sẵn nghĩ rằng: bấy lâu cái Báo-quan

những mảng ai lo phần này, chứ chưa đặng thể lợi mà nghiêm cứu sự ích lợi chung Chánh-phủ với dân-đoàn.

Chi như ngày nay xử Nam-Trung ta đã đặng 7 tờ báo quốc-ngữ.

1 là Nồng-Cổ-Minh-Phạm, 2 là Nhật-báo-Tinh 3 là Luc-linh-Tân-văn, 4 là Nam-Kỳ địa-Phận 5 là Công-luân-Báo, 6 là An-hà-Nhật-Báo, 7 là Nam-Trung-Nhật-Báo.

Đó là thấy lòng gia của nhà-Nước muốn mở mang cho dân Nam-Kỳ ta là đường nào. Xưa 7 nhà báo quốc-ngữ này, đồng kiếm mà đoàn thể tại cùng nhau, lập một hội Báo-chương, thì tôi tưởng báo quốc-ngữ sẽ lần lần công tâm việc công-ích, hẳn cho quốc-dân ta khai hóa mà mở nghĩa dân tinh càng dần-phát.

Vấn đề Báo-chương mà đặng thông thân phần chức trách của mình, hiệp thể lợi mà khai hóa cho quốc-dân thì nghĩa Chánh-phủ dần dần càng thêm nhệm, càng vậy, phần, đường thì hòa lại càng sâu tiến, thì công việc của nhà Nhật-báo qui biệt đường nào.

1 lời sẵn ước của tôi đây xin chư Tôn nghiêm cứu lại, chọn một hội Phó-Viên làm đặng lo lập điều lệ và phép tắc, ngõ hầu cho hội Báo-chương quốc-ngữ được bền vững lâu dài.

Tôi xin cùng chư tôn mà chúc tụng Đại-Pháp vạn tuế!
Đông-dương vạn tuế!
Nam-Kỳ vạn tuế!
Chư Khuyến-học hội hưng vượng,
Chư Báo-quán tấn phát.

NGUYỄN-TỬ-THỨC

Khi ông Nguyễn-tử-Thức dứt lời, ông Huyện-Cửa mới đứng dậy hỏi các người hiện diện có thuận một ý như ông Tử-Thức nói đến đó chăng, hay hoặc có ai muốn luận thêm đôi điều chi thì nên phần trần liền.

Ông Schneider bên xin ông Huyện-Cửa phiên dịch tên bài diễn-thuyết của ông Nguyễn-tử-Thức cho ngài rõ hết ý mới sẽ lập ra đó. Thì ông Huyện-Cửa dịch ngay ra chữ Langsa cho ông Schneider nghe.

Ông Schneider nghe rồi mới hỏi ông Huyện-Cửa và ông Canavaggio cái mục-dịch hội sự thế nào; thì hai ông nói lập hội để bình quyền lợi của báo chương quốc-ngữ, thì ông Schneider nghĩ nghĩa lý tiếng Syndicat de la presse (hội báo giới) là làm sao, và ông phân biệt ra nhiều thứ hội ranh rẽ khác nhau, cho khỏi sự xô bõ xô bộn. Ông Schneider nói có hai hội thì Báo giới, một thì gọi là Syndicat de la Presse là hội các chủ-nhơn báo, chương và các chủ bút kết liên nhau để mà ngăn hội mô-pháp cản kip trong việc cái tranh về chính sự, còn hội báo giới thì hội người làm công như là các vị bình-bút, thợ kỹ và các chức việc khác để mà bình việc nhau trong cái quyền lợi tự nghiệp tự sự mà thôi.

Đặng ông Schneider có cái lễ với ông Canavaggio và ông huyện Cửa hỏi đôi câu hỏi về sự phải lập hội theo cái nghĩa nào cho trúng với cái mục-dịch hội sẽ lập ra.

Rồi cuộc thì cả thầy người có mặt thì lập hội theo cái nghĩa thì thì là Syndicat professionnel như ông Schneider nói hôm này.

Nhưng kỳ nhóm này chưa có quyết định sự gì được, vì các chức-sư cả Báo Tây và báo Quốc-ngữ, chưa thấu hiểu những mục-dịch và điều lệ của hội-báo giới là làm sao nên còn phải gọi điều lệ để cho mọi người suy xét đã, lại kiểm diện một vài ông lấy chủ-nhơn báo quốc-ngữ.

Vậy ông Hội-trưởng dạy định nhóm đến 8 bữa sẽ hội lại. Cả hội đồng ưng ông Hội-trưởng bên chỉ một vị có mặt là M. Phung hoàng-Sang làm thư ký, đặt tổ kiết chúng về hội nhóm này, ai nấy cũng ưng. Chư vị có mặt bữa nhóm này là:

- Nồng Cổ Minh Đam**
- M.M. Canavaggio chủ-nhơn.
- Nguyễn-chanh-Sái.
- Trương-minh-Biến.
- Lục Tinh Tân Văn**
- M.M. Schneider chủ-nhơn.
- Trần-nân-Chim.
- Đenias Hòa.
- Lê-Dức.
- Ng-v-Chỏi.
- Lê-hữ-Đề.
- Monteur des Provinces**
- M.M. Xuân và Phức.
- Nam Kỳ Địa Phận**
- Vàng mắt
- Công Luận Báo**
- M.M. Nguyễn-kim-Địch, vàng mắt.
- Lê-Sum.
- Lê-hoàng-Mưu.

- Nam Trung Nhật Báo**
- M.M. Huyền Cửa.
- Nguyễn-tử-Thức.
- Phung hoàng-Sang.
- Tích.
- An Hà Nhật Báo**
- M. Lê-trung-Thu
- l'Opinion**
- MM. Nho, Trần-vinh đít Tài.
- Courrier Saigonnais**
- M.M. Thanh.
- Dương.
- 2 Vị vàng mắt.
- Bulletin Financier**
- M.M. Thong.
- Thương.
- Gazette de Cochinchine**
- M.M. Philippe Danh.
- Trần-vinh đít Tài.
- Trần-ngọc Xuân, vàng mắt.

VỀ VIỆC AN HỌC CHUẨN
CẤP CHỖ HỌC TRÒ

Quan quyền Nguyễn-soái Nam-kỳ, Tuân y Chỉ dụ ngày 20 octobre 1911, định quyền hạn Hội đồng-lãnh phong nghĩ thế về việc cấp tiền an học cho học trò bản-quốc.

Chiếu y lời nghị ngày 15 mars 1914, định thế-lệ chuẩn cấp tiền an học cho học trò già tay;

Chiếu y lời nghị ngày 13 janvier 1917, ấn cứ một hội đồng-lãnh phong nghĩ thế về việc cấp tiền an học cho học trò bản-quốc.

Chiếu y lời hội đồng ấy thanh tư,

NGHỊ ĐỊNH

Điều thứ nhất. — Chuẩn cho lấy tiền chi xuất quản hạt mà từ cấp tron phần hay là phần nhà phần tiền an học cho sĩ tử bản-quốc bực sơ học đặng hay là thứ đẳng, nguyên đã định rồi hay hoặc là phải nghị định trong cõi Đông-dương, và sơ học thường đặng cũng thì đặng bên Đại-pháp.

Điều thứ 2. — Đặng cấp tiền an học:

1. Về trường sơ học thường đặng (trai và gái);
2. Trường thì học con trai, vì giap (từ lớp 8 cho đến lớp 3), và trường thì học con gái, hồi thì như (từ lớp chót đến mãn lớp năm thứ 3);
3. Về trường thì học con trai (từ 5) từ lớp nhì đến lớp triết học hay toán học; và từ học con gái (từ 6) từ lớp năm từ trên lên học năm thứ 6;
4. Về trường bà công bà nghệ.

Điều thứ 4. — Sĩ tử muốn mong ơn cấp phát tiền an học bên Đại-pháp phải đi học, các trường sơ học về Nhà-nước, thuộc về các tỉnh hay là các làng, còn các thuộc địa trong các xứ như bảo hộ phải đi học các trường quan lập mới đặng mà thôi. Cũng có cách ngoại gia ấn cho những học trò bên Đại-pháp thuộc về các trường công nghệ tự không phải của giáo đàng, mà có Tổng-thống Toàn-quyền danh lý mà đi học.

Điều thứ 5. — Số tiền từ cấp thì định ước chừng theo theo bản giá nhà trường của học trò đi học. Còn tiền thì có đơn phát ngay cho các trường.

KHOẢN THỨ II

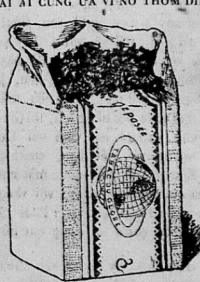
Thẻ lệ phải tuân cho đặng như từ cấp khảo hạch học lực.

Điều thứ 6. — Những con nit, hoặc trai hoặc gái, cha mẹ có khai sinh hay là có nhin, mà đặng đủ theo thế lệ như sau này thì mới được nhờ có từ cấp tron phần hay là một phần lệ:

1. Phải là đồng giống Annam hay là Minh-hương.
2. Cho đặng thì nữa là 12 tuổi mà có cao

Thuốc gói chữa vẩn hiệu GLOBE

AI AI CÙNG YA VÍ NÓ THƠM ĐIỀU

Có một mình hãng Denis Frères trừ thuốc này mà thôi.

tay là 18 năm xin 3: Phải điều trừ 4: Bằng pháp thì kiến có gi Điều thu thì cha m 15: Lịch nh 10: Gia 11: Lý 12: Tên 13: đườg 14: chử 15: th 16: ph 17: Lý 18: c) Hồ 19: c) Hồ 20: Khai 21: tr 22: N 23: bi 24: a) N 25: t nap 26: c) M 27: c) M 28: c) M 29: c) M 30: c) M 31: c) M 32: c) M 33: c) M 34: c) M 35: c) M 36: c) M 37: c) M 38: c) M 39: c) M 40: c) M 41: c) M 42: c) M 43: c) M 44: c) M 45: c) M 46: c) M 47: c) M 48: c) M 49: c) M 50: c) M 51: c) M 52: c) M 53: c) M 54: c) M 55: c) M 56: c) M 57: c) M 58: c) M 59: c) M 60: c) M 61: c) M 62: c) M 63: c) M 64: c) M 65: c) M 66: c) M 67: c) M 68: c) M 69: c) M 70: c) M 71: c) M 72: c) M 73: c) M 74: c) M 75: c) M 76: c) M 77: c) M 78: c) M 79: c) M 80: c) M 81: c) M 82: c) M 83: c) M 84: c) M 85: c) M 86: c) M 87: c) M 88: c) M 89: c) M 90: c) M 91: c) M 92: c) M 93: c) M 94: c) M 95: c) M 96: c) M 97: c) M 98: c) M 99: c) M 100: c) M

tay là 18 tuổi kể từ ngày mồng 1 octobre năm xin tiền từ cấp;

3- Phải có đủ sức học như đã định nơi điều thứ 9 và thứ 11 trong lời nghị này;

4- Bằng xin tiền từ cấp ăn học bên Đại-pháp thì phải có đăng thân thể không kiến có giấy chứng lượng y theo đủ phép.

Điều thứ 7. - Xin tiền từ cấp ăn học thì cha mẹ hoặc người nuôi dưỡng phải có quan chủ tịch nhân thiện, mà ở Saigon, Cholôn thì phải quan Đốc-lý sở tại.

Tờ gia trưởng đứng khai cho rõ

a) Lý lịch về họ đời của mình;

b) Tên họ các con trên mình phải nuôi dưỡng ở tỉnh thì tờ khai này phải có quan chủ tịch nhân thiện, mà ở Saigon, Cholôn thì phải quan Đốc-lý sở tại.

b) Sổ hồng lương.

c) Huê lợi ngoại bằng lương.

d) Khai những phần tiền từ cấp hay là tờ cấp tiền đã mồng nhờ cho con ăn học.

Như người gia trưởng không làm việc quan, thì phải có tờ kê khai số quan Tham-biên phê chứng mà chỉ rõ:

a) Nghề nghiệp của mình;

b) Số tiền công các sắc thuế mình tho nạp;

c) Tờ kê khai số huê lợi của mình có các tổng nhân thiện;

d) Giấy lãnh lương của làng cấp chiếu.

Điều thứ 8. - Những người đứng chiếu họ nào có xin tiền từ cấp ăn học cho trẻ mình chiếu hộ thì phải lập bằng khai sanh, khai công trạng và sự sản của cha mẹ nó.

Người có pháp, đã phải khai sự của mình hiện tại, mà cũng phải khai công trạng và sự nghiệp của chồng lúc mới qua đời.

Điều thứ 9. - Học lực của trẻ muốn nhờ tiền từ cấp ăn học trọn phần hay là một phần để phải lý các việc sau này làm bằng:

1- Phải trình bằng cấp hay là giấy bảo chứng để kê rõ trên đây, hoặc bên Đại-pháp hay hoặc là bên Đông-dương ban phép;

2- Phải có chữ khẩu hạch hoặc bên Đại-pháp, hoặc bên Đông-dương y theo thể lệ định ra sau.

Sơ học Thượng đẳng

Điều thứ 10. - Về phần tiền từ cấp ăn học thượng đẳng thì không có định lệ khẩu hạch.

Như có giấy bảo chứng sơ học (theo bức Đại-pháp) hay là sơ học Pháp-việt phần số đứng 60 phần 100 từ từ hạn cho đăng nhờ tiền từ cấp ăn học theo sơ học, và bằng cấp sơ học là bằng cấp tốt nghiệp thì đủ đăng phần số 60 phần trăm từ từ hạn đăng mà nhờ tiền ăn học trường sư-phạm, thì cũng đủ bằng sơ học lực.

Hạn tuổi học trẻ xin tiền từ cấp ăn học theo bức sơ học thượng đẳng định như sau này:

Phải đăng 12 tuổi sắp lên và 15 tuổi sắp xuống trước ngày mồng một octobre nơi trong năm, về bức sơ học thượng đẳng:

16 tuổi sắp lên, 18 tuổi sắp xuống trước ngày một octobre về việc học sư-phạm.

Học công nghệ

Điều thứ 11. - Về phần tiền từ cấp ăn học công nghệ thì không có định lệ phải hạch. Học trẻ xin tiền từ cấp ăn học công nghệ phải khai xin mà ăn học trường nào và phải đủ lệ như sau này:

1- Còn ở trong hạn tuổi đã định cho vào trường ấy, mà hạn lệ đó cũng không đăng dưới 12 tuổi và trên 16 tuổi, nếu mà lệ trường phải học ba năm, bằng như hai năm thì không đăng trên 17 tuổi;

2- Phải có bằng cấp lệ trường buộc phải có mới cho vào;

3- Như có lệ phải thi mà vô trường, thì phải thi cho đậu.

Điều thứ 12. - Bởi vì có nhiều cách khảo hạch mà cho vô trường, và ngày giờ khảo hạch cũng khác nhau, cho nên tiền ăn học công nghệ cũng có từ cấp tam cho những học trẻ nào dùng hai thể lệ đầu nói trên điều trước đây; tiền ấy thì trong Nam-kỳ chứng nào có giấy hữu ty quân đốc trường mình lựa chứng rằng học trẻ ấy đã như định cho nhập trường.

Thứ học

Điều thứ 13. - Những học trẻ xin tiền từ cấp ăn học theo bức thứ học đều phải chịu khẩu hạch y theo chương trình và thể lệ định trong lời nghị quan Toàn-quyền ngày 18 mars 1911, về việc qui định chuẩn tiền từ cấp và tờ cấp ăn học.

Ấy vậy những người bản quốc xin tiền từ cấp ăn học về bức thứ học đều phải tuân hành theo các điều 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, và 34, trong lời

ngợi ngày 18 mars 1911, về việc định ngày thì trích cử giám khảo, chia học trẻ ra từ lớp thứ học tuổi, theo môn thi, và theo cách cho phân điểm bài thi viết cùng hạch miệng, trong ấy cũng có bài thi tiếng ngoại quốc đứng trong thi.

Điều thứ 14. - Đăng miệng khảo hạch: về lớp thứ nhất và thứ ba thì là những học trẻ dưới mười bốn tuổi kể từ ngày 1 octobre và lại có giấy bảo chứng sơ học (theo bức langsa) hay là giấy bảo chứng sơ học Pháp-việt, đã thi đăng phần số 60 phần 100 bức từ từ: trước 17 tuổi từ ngày 1 octobre mà có giấy bảo chứng tốt nghiệp về vì giáp (thứ nhất) thứ học, hay là bằng cấp sơ học.

Đơn xin tiền từ cấp ăn học.

Điều thứ 15. - Đơn xin tiền từ cấp ăn học thì phải gửi cho quan nguyên-soái Nam-kỳ, mỗi năm trước ngày mùng 1 tháng mai. Cha mẹ hay là người chiếu hộ phải trình bản lý lịch trong học trường và lý lịch theo sau này:

1. Tờ sao lục hay là tờ lược biên khai sanh của tên học trẻ;

2. Tờ khai;

a) Xin tiền từ cấp ăn học về bức nào. (Bức sơ học thượng đẳng; bức thứ học vì giáp hay là vì ất. lớp thứ nhất hay là thứ nhì; bức học công nghệ.)

b) Tên học trẻ muốn hưởng tiền từ cấp ăn học bên Đại-pháp hay là bên Đông-dương;

c) Như xin học công nghệ, thì lựa trường nào mà học và phải định theo chương trình các môn học và thể lệ nhập học nơi trường ấy;

3) Quyền lý lịch nhà trường của tên học trẻ, mà như không có thời giấy của quan Đốc học trường học sau hết, thì chứng học đến học nào học luật ra làm sao có thì đầu bằng cấp gì không, và từ ấy muốn sao lục sách biên phần thường kỳ hội phát phần thường sau hết cũng đăng.

4- Những bằng cấp hay là sao lục bằng cấp có hú ty nhân chứng phải nộp thì mới đăng vào trường, hay là phải có thì mới đăng chuẩn miệng khảo hạch tại năng.

Điều thứ 17. - Lý lịch theo gia tộc thì phải có các giấy tờ đã kê ra nơi điều 7 và thứ 8.

Điều thứ 18. - Tiền từ cấp ăn học thì cho hưởng cho đến khi học hoàn thành. Tiền từ cấp một phần lệ cũng có đăng gia hạn cho những học trẻ, nào có công học hay là cha mẹ phải làm lụng suy vi. Như vậy nếu học trẻ nào đăng hưởng tiền ấy mà cuối năm thì tên lớp không đăng phần số 60 phần 100 bức từ từ thì tiền ăn cấp năm một phải bị truất lại.

Điều thứ 19. - Việc sắp đơn xin theo thứ từ và việc phân cấp tiền ăn học thời giao về phần hội đồng đã nhứt tại Nam-kỳ y theo điều thứ 45 trong lời nghị ngày 18 mars 1911.

Như vậy sẽ có cho dự vào hội đồng ấy một nghị sự quân hạt Annam có quan nguyên soái Nam-kỳ lần trích.

Điều thứ 20. - Không từ cấp cho những con trẻ bản-quốc ăn học theo trường Đại-pháp.

Tại Saigon ngày 11 Juin 1917.

Quan Nguyên-soái Rivet.

Ở đời phải nhờ nhau

(L'Aide mutuelle)

Mạng sống con người khác nào một tấm vải nhiều sợi chỉ dệt xen lộn mà thành ra. Loài người là như cái xác có nhiều phần thân thể. Hết một phần thân thể nào phải mang thương tích thì cả xác phải chịu đau đớn, cũng một lẽ ấy một người làm dữ hay là làm lành thì việc ấy quang hệ đến kẻ khác và cho mình nữa.

Hết thấy các việc ở đời đều có sự liên lạc nhau, cho nên cần kẻ ở bức thượng lưu hầu kẻ bức hạ lưu, mà làm việc chỉ hoặc lành hoặc dữ thì việc ấy có sanh sự lợi, hoặc sự hại cho cả mọi người.

Trong việc sanh nhai, sự đoàn thể liên kết nhau là đều quang-trọng. Người mà tay không ở chung với xã hội văn-minh thì giàu sang hơn một tên mọi làm chủ cả rừng mình

mông. Vì người ấy nhờ được vốn chung. Vốn con người trong khi làm việc lợi nào thì không hưởng trọn cái lợi ấy được, cũng phải có một phần lợi về tay kẻ khác mà làm giàu cho xã-hội. Ví dụ một người khản đất đứng cây khai phá đất hoang, làm hoặc làm cho chốn huyền-vũ ra nơi mắt mẽ thanh khi mấy việc ấy chẳng những ích lợi cho người làm mà cũng lợi cho kẻ ở xóm riêng, cả dân một xứ cũng được nhờ về đó. Còn người nọ khai một đường đi cho mình nhờ, đều sau thì trăm ngàn người cũng đều hưởng ấy. Kẻ khác nuôi thú vật hữu dụng cho nhiều để bán lấy lợi, người khác mua lại những thú vật ấy làm lợi thêm nữa, như có vì nạo trủy ra luật chi hay của lò tạo hóa, như tìm đăng nghề mới chi, thì cái nghề mới ấy lần lần tràn khắp xã-hội. Ấy vậy trong mọi việc riêng của mỗi người làm hề lợi thì lợi chung, mà hại thì hại chung.

Cải sự lợi thường nó làm cho con người hay liên-kết nhau một đoàn thể cho đăng có sức mạnh mà hưởng cái lợi. Anh mà hiệp sức với em thì mạnh mẽ kiên cố như một cái đôn; vậy nên người ta lập hội trong tế nhau là có ý thêm sức mạnh cho nhau.

Hai người trợ nhau mà làm thì hay hơn một mình bơ vơ, nếu một người luy, có kẻ kia đỡ đần, còn kẻ một mình hề té xuống không ai đỡ cho người lên nổi, trời lạnh hai người nằm một giường thì phải ấm hơn một người nằm, một sợi giây ít khác hơn ba sợi xe nhau lại.

Bởi ấy đăng Tạo hóa đã cho mỗi người một tài năng khác nhau; người thì giỏi nghề này, kẻ hay về nghiệp khác, mặc kẻ hay mới hiệp tài mà làm ích cho xã-hội, cũng như các thân thể giúp phần xã con người.

Xác không phải trời lừa trợ trợ đầu, bởi ấy các thân thể không nói với cái chum rằng tao không thuộc về mày, vì tao không phải cái tay. Nếu cái xác là con mắt hết, thì chỗ nào làm lộ tai nghe, lỗ mũi ngửi.

Mày, phải chỉ có một phần thân thể mà thôi, thì cái xác làm sao, song Tạo-hóa đệt ra có nhiều thân thể để giúp phần xác, con mắt không lẽ nói với cái tay rằng tao không cần mày nữa, cái đầu cũng không nói với cái chơn rằng chúng bay là đều vô dụng. Song cái phần thân thể nào mạnh mẽ hơn lại càng phải nhờ

phần khác hơn, Tạo-hóa phân định vậy kéo sanh sự bất bình cho xác và các không thân thể được tương y tương ý nhau. Ấy vậy vì tài năng riêng mỗi người, thì kẻ mạnh phải nhờ kẻ yếu, vô-tiền non bất thành quân tử. Kẻ lờn phải nhờ kẻ mọn, sự giúp nhau ấy làm cho thân thể khỏi lia nhau.

Ấy vậy khản quan rõ ràng ở đời cần phải giúp nhau mà sống, mà văn-minh, mà tấn bộ.

Đất còn quên cái làm đời, Phờng chi ta chẳng tài bồi lấy nhau.

PAULUS-HOÀ

THÔNG BÁO

(Informations)

ĐÔNG-DƯƠNG

(Indochine française)

Nam-Kỳ

GIẤC BẠC VÀ GIẤC LỬA

Giá bạc kho nhà-nước ... 31. 70

Giá lửa, ta 68 kil. chợ trời nhà máy Chợ-lớn (bao trả lái) : 2510 tới 2 15.

Saigon

Cờ Huê kỳ

Trong năm 1777, ngày 14 juillet, là ngày lập Quốc-kỳ nước Huê-kỳ, thì có mở hội nhòm tại Philadelphia cho đăng như định một cây cờ chung cho 13 nước hiệp chúng-quốc, vậy cờ ấy đã làm có 13 sọc trắng và hồng, lại 1 phần tư là cờ định 13 cái ngôi sao trong vải xanh.

Trước hết có một nhà nước ngoại bang đã chào cờ cờ ấy, số là qua nam sau là ngày 14 février 1778 tàu Huê-kỳ hiệu Ranger vào vịnh Quiberon, thì nhà nước bản sùng chào mừng.

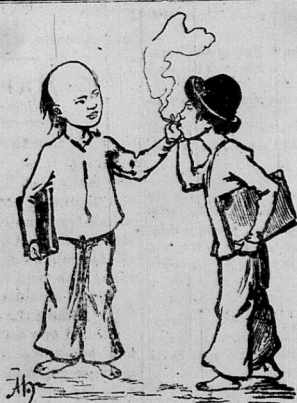
Năm 1775, nước Vermont và Kenuckly đã vào hiệp chúng-quốc thì xin nước Huê-kỳ thêm vào là cờ 2 miếng sọc trắng và 2 cái ngôi sao nữa, rồi đó về cờ xứ nào thêm với thì cờ ấy cũng thêm sao thêm và ngôi sao nữa.

Ngày nay trong là cờ Huê-kỳ đến 48 cái ngôi sao chỉ 48 nước hiệp-chúng.

Rút trong báo Rappel)

Quan Toàn-quyền về Nam-kỳ. - Hôm ngày chửa như 22 juillet 4 giờ rưỡi chiều, quan Toàn-quyền về Sài Gòn chuyển xe 4 giờ.

Xe máy mướn luôn! - Có một chủ con mướn, xe máy đã đi thừa/bớt rằng một người anam mướn hai xe máy rồi khư mất, còn một người nữa là mất đã khai nó đã thấy một cái xe máy ấy ở tại nhà một người anam kia ngụ làng Bình-quê-Tây-Gia-định.

Trò Lố ời! Trò hút thuốc này coi! Thiệt là ngon và thơm quá! Nó là thuốc BASTOS da!

— M. K. làm việc tại sở Bason cũng bị mất xe máy đêm khai rằng ngày 29 Jun 1914 5 giờ có người vào nhà an cắp cái xe máy của thầy ấy.

Mất bốp da. — Thầy Kỳ nọ ngụ đường Duperré có bốp da đã mất một cái bốp da trong ấy có 21 đồng bạc, 6 ceca có ghi tên, mấy tấm thiệp và giấy thù thân số 7898 năm nay lấy tại Saigon.

Sang đoạt. — Một người lãnh đồ làm ở đường Luro xin thôi việc tội một người nọ đã an cắp một cuốn biên lai, và lấy 30 đồng 09c.

— Một người annam què ở tại Long-hun Cholon bị tập nã bị đoạt 20\$00 của người đờn bà bán cao ở dưới ghê đầu mé sông Bắc-kinh.

Cơn tré lạc mất. — Một người annam làm công ở Bình-voi-Tây Gia-định khai báo rằng con trai và còn nhỏ đi đầu mất từ bữa trưa nhật 8 juillet, nó bán 1 cái áo vải trắng, má mất hết nửa bên phải tay hữu, quần thì là quần đen má đã cũ mềm rồi, đầu cạo trọc, nói ngọng.

Giấy giả. — Một người là mặt kia, đã đem đổi giấy bạc giả 20\$00 cho người đờn bà bán quần bên đường hẻm bên nhà-rồng, đờn bà ấy đã bị bắt rồi, má không bị giam, có lính đang đi giải về tên gian kia.

Kỷ giũ M. Tiếc Cương phu-điền
 Có nhiều vị khán-quan viết hỏi **Bồn quân về chuyện xit Léo** sao tới đó dứt ngan. Bồn quân chẳng biết vì sao mà trả lời. B. q. tưởng có khi ông mắc giá sự buộc ràng chỉ đó, nên chưa kịp tiếp theo. Nếu phải vậy ông cũng chẳng phải vậy. xin ông cho một vài lời động háng. Đa tạ 1 Ba tạ 1

AI TIN

Bồn quân mới đăng tin bừa ông Lê-vân-Vàng là ông nhát của Mr Bông-Dinh đờn đờn 61 tuổi đi trần tại làng Vĩnh-kim Đông (chợ gĩa) Mỹ-tho.

Bồn quân phân xử cũng như quyển M. Bông-Dinh và cha chú lính đờn ông Lê đại nhưm tiêu diêu tự tại nơi cõi thơ.

Nam-van nhòm Đại hình

Tên Đại-hình Nam-van nhòm ngày 26 đến 29 Jun xử các vụ như sau đây.

1 — Tên Nê-khum-Chum ở Kom-peng-thong bị liềm cao trong việc hoa trừ của gian; được tha.

2 — Vụ án cướp tại Pursat. một tên bị 20 năm khổ sai, một tên 15 năm, 2 tên 8 năm, một tên 5 năm giam giữ, 1 tên được tha.

3 — Vụ án chết người tại Kampot. 1 tên bị 5 năm giam giữ.

4 — Vụ án cướp và có sát, tại Nam-van: Một tên bị khổ sai chung thân, một tên 15 năm, ba tên 6 năm giam cầm, ba tên 2 năm 1 tên 1 năm tù.

5 — Vụ án cướp sát non tại Takéo. 1 tên bị 20 năm tù.

6 — Vụ Mao vãn tại Ba-tam-bang. Thầy thông giầy thép 8 năm khổ sai và 400 quan tiền va.

Lê-vân-Quang, 2 năm tù, Nguyễn Hộ-Nhuang, thơ kỳ học bạc, 5 năm giam ngục và 100 quan tiền va.

Phạm-thanh-Quan thơ kỳ tại tòa Khâm-sứ được tha.

7 — Vụ án cướp và toan mưu giết người tại Kom-peng-Cham: 1 tên bị 6 năm khổ sai.

Việc làm phước. — Bồn-quân hay tin rằng hội Hồng-Thập-tự tuần rỗi mới gọi 1000 quan què hội chính tại Paris, may được thêm nhiều người ở các tỉnh Cao-mán về hội cũng như việc truyền bá hân hội và có các quan công-sứ phụ lực.

Mất đồ nữ trang. — Ông hoàng Phanu-vong mới bị mất nhiều món đồ nữ trang (tính là 9.700 đồng ở trong túi sát má mất, ấy là mới có một phần má thôi).
 Liều tuần con đang tập nã chưa ra mới. Song đã bắt hai thầy đồ về má giam rồi.

Hỏa diện sơn. — Máy ngày rày thiên hạ xao xự về nhiều diêm là ở trong núi Prang-Le véa, thuộc tỉnh Samrong-Tong. Các người

ở gần núi linh thiêng ấy đã chạy ra xa khỏi nơi ấy, nên có lẽ tin là núi ấy gần bán lửa. Nhiều người thuật lại và quả quyết rằng trời mưa mây đám lớn quá kẻ nghe đất động rất mạnh ở miền ấy.

ÂM TIN NGƯỜI ĐI TÂY
(Les nouvelles de ceux qui sont partis)

Marseille, le 15 mai 1917.

Mon cher M. Chim, Kính thăm thầy đáng hình an sức khỏe, sau xin tôi lời hơn thiệt.

Kể từ ngày nhà nước Bảo-hệ mới thảy và linh-Annam sang qua Đại-pháp, thì tôi L. T. T. V. hằng lên tiếng kêu xin ban đồng-ban như đến kẻ vì quê hương mà phải ra đi.

Cách ba bốn tháng nay, quan chủ nhơn, ngài có tước háng lo xa rộng nghĩ, khuyến tôi lập hội má làm mỗ má cho linh và thảy Annam chết bèo Pháp-quốc; chỉ bằng những lá lo cho kẻ sống má lại cần kíp phải lo cho kẻ chết.

Ban đầu tôi trông cậy hội ấy sẽ lập thành đặng, vì người nước Nam ta hay nói rằng: sống có cái nhà, thác có cái mồ. Song đã hên lâu, chẳng thấy nói đến sự đó nữa thì tôi tưởng rằng: Còn đang công luận bán xít. Nay rõ lại thì tôi mới biết là đã bỏ qua rồi.

Mới đây tôi nhứt trính L.T.T.V. số 474 an hành bài thầy khuyến về việc nên bắt chước Bài ấy rất đáng khen và có ích cho linh Annam ta cũng sẽ bỏ qua nữa.

Vì sao vậy?? (chắc thầy cũng hỏi tôi rồi đó).

Tôi xin kể các cơ sở cho thầy rõ:
 1° — Sự lập hội làm mỗ má là phần đờn ông ta phải lên tiếng trước má làm gương cho đờn bà, má đã bỏ qua, thì sao cho khỏi đờn bà ta nói theo gương ấy.

2° — Nếu như đờn bà Annam ta, vì lòng thương linh Annam phải khổ nhọc, năm sương giá nắng và nghe theo lời thầy khuyến má nhân một người linh làm con đỡ đầu, thì chỉ cho khỏi sanh ra nhiều sự. Đây tôi mới phân đờn bà có chừng: Hễ có con đỡ đầu thì sao cho khỏi viết thơ thăm viếng, hoặc gọi vật thực hay là tiền bạc má cho.

Ấy vậy tiền mua giấy bao thơ, hay là vật thực hoặc tiền gọi cho bồi đầu má có? Chẳng phải lên lấy của chúng má cho con đỡ đầu sao.

Còn về các cơ sở chưa chừng thì nếu chúng có cha mẹ làm gương hay là cho phép thì tôi ý nào dám.

Đờn bà Đại-pháp bất luận có chừng hay là không, đều đặng phép chọn một người fille de guerre. Bởi vì cha mẹ hay là chồng háng khuyến biểu phải làm phước và thường phải liêu thân nơi chiến trường.

Tôi nói trên đây chúng tôi vì quê hương là chỉ cho ngày sau Annam ta hết thầy đặng phép đứng ra má chia một phần thặng trần và hưởng sự thái bình lâu dài.

Nhưng đầu thế nào, tôi cũng hết lòng cảm ơn quan chủ nhơn L.T.T.V. và thầy có lòng chiếu cố đến anh em tôi bên này và nguyện cho Đại-pháp và Đông-minh mau thặng trận.

P. NG-VĂN-CHÁNH.

qu 3e Bataillon de Tirailleurs Indochinois

Hài-dâm
(Petites anecdotes)

Con thiếu thảng

Có một thảng cha kia, cưới vợ mới bảy tháng, sanh hạ một đứa con trai, sơ thiếu thảng không nuôi đặng, chạy đi hỏi người anh em bạn. Anh em bạn nói rằng: Có hề chi! Xưa ông cố tôi sanh ra ông nói tôi, cũng có bảy tháng sanh. Anh nọ vội vàng hỏi rằng: Vậy cơ nuôi đặng không anh?

Chẳng tham chút nào

Có hai anh em người kia, hùn vốn làm ruộng với nhau, đến khi lúa chín gặt, anh nói với em rằng: Ta lấy nửa trên, người lấy nửa dưới.

Em nghe, nói vô lý, không nghe.

Anh lại nói rằng:

Chú mày đừng sợ năm nay ta lấy nửa trên, người lấy nửa dưới, quả

sang năm ta lấy nửa dưới, người lấy nửa trên.

Em không lẽ cãi anh hoài, phải thuận nghe vậy, tới mùa năm sau, em dục anh khiêng má đi cấy, anh ngần ngại hồi lâu, lại nói với em rằng:

Này em ơi! Năm nay anh muốn trồng khoai!

XOAI.

HÀNG TRƯỞ ĐỒ TRANG SỨC

hiệu LAMOTTE tại Paris và Marseille

Savons,
 Nước thơm gội đầu.
 Nước thơm Eaux de Cologne,
 Các thứ hàng đầu thơm để cho các tiệm hơi tiêu dùng.
 Có trữ tại tiệm Henri-Bresset đường Charner Saigon.

CÓ BÁN ĐỒ HÒA VẬT

Đồ hộp,
 Rượu chác,
 Rượu mạnh,
 Dầu ăn, Savons,
 Nón, má,
 Da đong dầy, da thuộc và da thuộc các thứ khác.
 Có trữ tại tiệm Henri-Bresset đường Charner Saigon.

CIGARETTES DIVA

Thuốc dĩa hện là Cigarettes Diva là thứ thuốc tốt hơn hết, hút nó đã không khô cổ, mà chỉ mang sự bình hỏn, và thuốc này không có nhựa như các thuốc khác, khói nó thơm tho và dịu lẫm.

Một gói thuốc này đủ có để một cái hình chụp rất khéo và rất đẹp để, mà lại trong nhiều gói có để một cái giấy Ban-Thương (Bon-Prime) tặng tặng hoặc một cái đồng hồ, hoặc một hộp khăn mochoirs, hoặc một sợi giây lưng hay là một đôi dép da vắn. Như ai đừng những giấy ấy, thì hãy đem tới hãng A. et E. Mazet môn dài số 10 đường Paul Blanchy, Saigon má lãnh thưởng, bằng ai ở xa xuôi đến không đặng, thì gọi thợ và miêng giấy mình đặng cho đặng sẽ gửi món đó của mình đặng đó lập tức.

Có bán trong các tiệm bán đồ tạp vật

TÔI KHÔNG ĐỢI BỤNG!

Ấy là câu thường thien há hăng nghe một trong lúc gần ngồi bàn má đặng nói chặp đặng để dưỡng khí-tực mình đã hao tổn trong cơn làm việc.

Trong lúc đong nực

Nếu Chu-tôn muốn an dưỡng lực học thường thì cho kẻ khố đắng những rượu khai vị đặng ra khỏi khổ đắng (aperitifs félicites) và có nhiều khi tập đất tên rượu này cho kỳ trung mới đót khi lên hơi, đặng cũng có bán thứ rượu ấy, hễ thường uống nó thì lên lên rượu ấy làm tức tên niêm đặng (la maquense) trong bao tử rồi lên lên má làm cho mình thực bất trí kỳ nự.

Vì sao vậy?

Trước một khắc đặng hễ khi ngồi bàn má đặng cơm thì chẳng nên uống thứ rượu gì hết, cứ uống:

MỘT LY BÈ RƯỢU

QUINA GENTIANE

Là thứ rượu của các thầy tá đặng San-Paolo (Espagne) đất, xít ỹ ỹ là xít nóng nực, cũng như xít đặng-đương tá đặng. Rượu này làm bằng các thứ thảo mộc tinh ba ruy có danh tên thuốc là:

QUINQUINA và GENTIANE

Má các thầy tá ỹ đặng cốt dưỡng bột-há má gĩm ỹ đặng làm cho dễ uống, mùi lại thanh tho, đặng cho ai má hạ kén tựa đặng, chẳng hề đắng.

Phải nài nơi tiệm mình mua cái hiệu đặng trên sơ như này:

Nhà MAZET đường Paul Blanchy, môn dài số 10, Saigon, rồi uống thì má cho tức, quả như lời tôi nói chẳng sai.

Có bán trong các tiệm háng-xén.

Thuốc dĩa hiệu GLOBE

Hút không hề khô cổ

Có một mình hãng Denis Frères trữ thuốc này má thôi.

ATELIER DE GRAVURE SUR MÉTAUX & MABRES

En Tous Genres
 En Fines Modernes
 NG. CHI-HOÀ
 GRAVEUR
 42, Rue Amiral-Dupré. — SAIGON

XIN COI CHO BIẾT:

Chư qui vì muốn đặng các thứ CON ĐÁU có đủ kiểu mới thiết hay. Xin gửi thư lại tiệm tôi má lấy catalogue coi đặng lựa má đặng.

Kính trính.
 T.-khanh-Long, GRAVEUR.
 149 rue Calinal SAIGON.

Rượu TONI-KOLA SECRESTAT là rượu rất bổ hơn các thứ rượu bổ khác, bổ nước đặng vào thì thành thì rượu rất về sanh.

Hãy đặng ban hữu thiết mình một ly
TONI KOLA
 Minh háng DENIS freres trữ má thốt.

Nhà DENIS freres tại Saigon rao riêng cho các bạn háng rằng: Các thứ rượu chầu cho háng rất kỳ cang. Háng sáng lòng gửi đặng gia và mời rượu cho không má là phải có xin tá đặng.

ĐỒNG ÂM TỰ-VỊ

Có phụ thêm những chữ không phai đồng âm má khó viết

Accompagné d'un appendice comprenant tous les mots difficiles à écrire

par NGUYỄN VĂN-MAI

Professeur d'Annamite au Collège Chasseloup-Laubat
 Membre du Comité de Perfectionnement de l'Enseignement indigène en Cochinchine

Trong sách này có đủ những chữ khó viết, hoặc chữ đồng âm cũng chữ không nhằm đồng âm, má phải viết đặng hỏi hay là đặng nghĩ, hoặc viết đặng hay là đặng trước ch hay là đặng, có g hay là không g sau.

Nhơn có lời chào thì của quan Đốc học chánh, ngày 31 août 1916. đặng rằng: Đặng các khoa thi tôi đặng, thì trong những bài học về tiếng annam quan giám-khảo chấm vở hể sự nghiêm ỹ. Vậy nên tôi nghĩ chữ đặng này, nhờ háng giúp các trò viết chữ quốc-ngữ cho trúng theo Tự-điền Génibrel và Paulus Chia. Hễ có nghĩ ngại chữ nào, lật quyển này ra má coi, thì viết không sai.

Bán tại tiệm Quỳnh-Mỹ, 20, rue Amiral Courbet (Chợ Ben-thành mới), và các nhà in và bán sách Annam tại Saigon.

Giá: 0 \$ 40

Số 491
 THUỐC
 là một
 người
 giữ vệ
 sức cho
 hiệu à
 các qu
 những
 đóc-bi
 có thu
 JOB
 thuốc

Trong
 thì lấy
 đự bị
 ược thì
 Một t
 Hai là
 ược rư
 minh h
 Mỗi n
 người
 quan
 Ti vi
 của th
 điện tr
 Má bu
 đặng.

Tiêm
 Trong
 tiêm th
 Pharmaci
 Mỗi hợ

THUỐC LÁ VÂN RỜI HIỆU JOB

là một hiệu thuốc tốt nhất. Những người ghiền thuốc mà muốn giữ vệ-sanh, khỏi hư phổi, không rạo cở họng, thì nên dùng thuốc hiệu này...

THẬT GIẤY VÂN THUỐC LÁ-HIỆU

JOB

ĐƯỢC ĐĂNG KÝ HIỆU VÀ ĐƯỢC QUẢN LÝ BỞI TỈNH LẬP PHÁP VÀ ĐƯỢC QUẢN LÝ BỞI TỈNH LẬP PHÁP VÀ ĐƯỢC QUẢN LÝ BỞI TỈNH LẬP PHÁP

ĐƯỢC ĐĂNG KÝ HIỆU VÀ ĐƯỢC QUẢN LÝ BỞI TỈNH LẬP PHÁP VÀ ĐƯỢC QUẢN LÝ BỞI TỈNH LẬP PHÁP VÀ ĐƯỢC QUẢN LÝ BỞI TỈNH LẬP PHÁP

Cửa ông Jean BARDOU chủ ra, hiệu mẫu để ký tại Tòa-án Noy con trai ông ký là ông Pierre BARDOU nổi nghiệp...

Bán lẻ: ở các hiệu thuốc-lá hoàn cầu.

Ai là chàng biết Giày vân thuốc là JOB, là hiệu giày tốt nhất Giày chày được hết không có tàn...

Xưa nay kẻ đã hàng nghìn người làm mạo giày JOB, vì giày JOB là giày tốt nhất trong thế-giới...

VẬY HÚT THUỐC HIỆU JOB là bảo thủ sức khỏe và lợi là rành mắt thuốc ngon.

TÌ VI CỎ BÌNH

Trong cơn trời nóng nực, nếu tí vi có bệnh thì lấy làm kiem nghề cho mình làm phải dự bị cho nghiêm ngặt vì trong cơn nắng...

PILULES PINK (Bổ hoàn linh đơn)

Trong các tiệm thuốc có bán, có từ tiệm thuốc của ông de MARI et LAURENS Pharmacie de Normale, Saigon.

THUỐC HAY (Le meilleur des médicaments)

Nếu chur-tôn đau tí vi, ản không được tiên, trong bao tử hay đau bụng khó chịu, bing ản thì chur-tôn này mau rạo Quina Gentiane...

LỜI RAO

TẠI QUÁN Lục-Tính-Tân-Vân. 1º Ngạc-hạp 1916 thiết giá 0 \$ 20 (không phải 0 \$ 40).

Thự-rượu này hay bổ nguyên khí. Trừ hàn nhiệt, Thêm sức cho trai tráng...

KHẢ KỶ

Muốn cho khỏi làm lạc mà thiết hại cho chư quý khách thì hãng Dubonnet rao cho ai này hiệu rằng: Rượu hiệu Dubonnet này là rượu bổ nguyên khí...

HÀNG BÁN RƯỢU HIỆU DENIS FRÈRES

LẬP RA TỪ NĂM 1882 NHÀ NGÀNH TẠI HAIPHONG, BORDEAUX, SAIGON, HANOI

Hàng DENIS FRÈRES trừ savon hiệu « Bonne Mère » là thứ sa-bon tốt hơn hết các thứ khác. Còn ai ưa dùng thứ rượu bổ, thường gọi là Quinquina thì hãy mua thứ rượu sau này...

Thuốc điều hiệu này Bao xanh, dễ to mà lại vẫn chắc. — Có dán chưởng một rêu giấy trắng ngoài bao.

Hãng BERTHET, CHARRIÈRE và CÔNG-TY đường Kinh-lập, môn bài số 68, SAIGON

CÓ MỘT MINH NHÀ NÀY CÓ QUYỀN THAY MẶT CHO NHÀ ĐỨC SÚNG VÀ LAM XE MÁY TẠI THÀNH St-Étienne

M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur ở đường Catinat số 36. Có Bán SÚNG đủ thứ và đủ kiểu. B. THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ và đồ NỮ-TRANG. Đồ đã hết lại giá rẻ.

TRỊ BỊNH HOẠI CẢN CÓ MỘT THUỐC NÀY MÀ THÔI

Người ta biết cơn đau tai làm đau thối quá, mệt nhọc thối quá, cảm xúc thối quá, buồn rầu thối quá, ban đêm thức trắng giờ con mắt, ở đời mà không ngủ được là đau quá rồi quá chừng. Hễ sáng ra thì cứ sủi bi, quạu quạu, chút gì cũng gây lý sự, không muốn chịu khó làm gì hết. Ai bị mấy chứng đó mà không trị liền thì có ngày mang tội bình bất toại, bằng không thì cũng ra diên.

Thuốc hiệu Neurine cứu tử hườn sanh cho nhiều người rồi. Thiết là thứ thuốc ngon dễ uống không phạt tí, làm cho bộ não cốt yếu tịnh, làm cho con người ngủ ngon và vui vẻ sức lại. Con nít người già cũng dùng được cả.

Thuốc hiệu «NEURINASE» trả tại Saigon: tiêm thuốc thương-dũng G. RENOUX và De MARI & LAURENS và tại THIẾT-NGHĨEM-SỞ thành Paris số 2 đường Débarcadère.

Có một thứ rượu Rhuem manan này hay trị bệnh rét, nóng lạnh hay làm cho bị, tức tẩn hay trị bệnh gữa nhay và thối thối. Rượu này rất đẹp danh, thiên hạ rất chuộng và lại tốt hơn các thứ rượu Rhuem khác.

Hãy coi cho kỹ kẻo lầm thì giá và phải nói cho phải cai ve có dán nhãn trắng như hình kia dính một bên đây.

Có bán tại các tiệm bán đồ tạp vật (épicerie).

NHƯƠNG NHA NỮ Y SĨ

(Chirurgiens - dentistes)

Bà Rose Lahille de Vincenzi và cô Thuý de Vincenzi làm nghề trồng răng có bằng cấp y-nghệ thành Bordeaux ban. Bà Rose Lahille tiếp nước thân chủ mỗi ngày: sớm mai từ 8 giờ đến 11 giờ, chiều từ 3 giờ đến 5 giờ. Trẻ ngày chữa nhọt và các ngày lễ.

Trồng răng và nhổ răng nó nhíta cách kén Prothésis Bloc Huyết-kỵ v.

Nhổ răng người lớn 5 \$, con nít 3 \$, bít lỗ răng hư từ 6 \$ sắp lên, trồng răng thường răng vàng và có dự đồ phụ tùng.

Hãy đến nhà 33 đường Pillypail, Saigon.

XIN MÀY ĐẾN THỬ XEM. MAU LẮM! MÀ KỂ KÝ CẢNH TIỀM MÂY

NGUYỄN-HỮU-SANH

ở gần gare xe lửa Cầu-ông-lãnh

Máy đồ các kiểu áo-xiêm quần, dơi, và y-phục Âu-châu (paletot) theo thức thời. Có bán sẵn, vải-bò, tơ-lụa, kiểu mới, bông-là. Lược-lông Bắc, Chm-châu Tàu, cũng hàng Tây, hàng Nhứt-bồn, các mao sắc.

Văn, Nhó, Xuyên, Lành, Trung-bộ, Nhuận Gia-dụng, thật tốt!

Thơ, tuồng, truyện, Quốc-ngữ bán sỉ và bán lẻ vẫn vẫn!!
Nếu chú-qui-vi, muốn hỏi: kiểu đồ chi, xin viết thư đi:

Mme NGUYỄN-HỮU-SANH,
120, Quai de Belgique Cầu-ông-lãnh,
SAIGON.

HÃY HỎI THỨ HỘP QUỆT HIỆU NÀY

LÀ THỨ TỐT HƠN CÁC THỨ KHÁC

Tại nhà in ông F.-H. SCHNEIDER
7, Boulevard Napoléon - SAIGON

CÁCH LẤM BÁNH VÀ MẶC - Đay
nhóm mìn rất khéo, bìn vổ đẹp.

Giá: 1 fr. 60
Lẻn gói: 0 \$ 06

PHẢI DÙNG THUỐC BÒ VÀ TRỊ ĐÀM

THIỆT HIỆU LÀ

ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX

Của ông lương-y GUILLE

Từ tám mươi năm nay thuốc ELIXIR có chế dưng của quan lương-y GUILLE lấy làm bản hiệu trong những bình HƯ PHÉ, đau trong TÌ VỊ, đau nơi TRÁI TIM, ĐAU GẦN, ĐAU MINH, RÉT VỎ DA, hoặc CHỐI NƯỚC, BỊNH KIẾT, BỊNH HỒ ĐAI, BỊNH CỒM, CHÉ CHỐC NGOÀI DA và bịnh có TRÙNG LẠM TRONG BỤNG.

Ấy là một thứ THUỐC XÒ rõ tiền và rất hiệu nghiệm làm cho HUYẾT RA TINH KHIẾT. Những bịnh gốc bởi ĐÀM hay là MẬT phát ra thì uống nó hay lắm.

Bất kì thuốc trị đàm nào mà không có dấu ký lán PAUL GAGE thì chớ dùng.

LẠI CÓ MỘT THỨ

THUỐC HOÀN XÒ

nếu cũng rất trong thứ Elixir Tonique Antiglaireux của quan lương-y Guille.

Chính chủ trả thuốc này là nhà: PAUL GAGE FILS, nhất hạng học chế y sanh, đường GREENELLE ST GERMAIN môn bài số 8, ở tại đó thành PARIS.

VÀ TRONG CÁC ĐƯỢC PHÒNG ĐỀU CÓ BÁN

KHOẢN CHẤT THỦY

(Nước suối kim thạch)

VICHY

PHÁP-QUỐC-TUYÊN

VICHY CÉLESTINS

Có bán nguyên ve | Trị bịnh đau Thận, bịnh đau Bụng-quang, bịnh Phong - và nửa ve. | Táp-hạt-bình (két) - Đau mảy chỗ lết-lá.

VICHY GRANDE-GRILLE | trị bịnh đau gan và bịnh đạ.

VICHY HOPITAL | trị bịnh thương tí, trường nhiệt.

Hãy coi chừng đồ giả mạo, thì mua phải chỉ cho đúng thứ nước nào mình muốn uống.

VICHY-ÉTAT BIỆU TỆ

SEL VICHY-ÉTAT là muối tự nhiên trong nước suối ấy mà ra. - Có hộp và có ve.

PASTILLES VICHY-ÉTAT mới khi ăn cơm rồi uống chừng 2, 3 hoàn thì dễ tiêu hóa.

COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho mình đẹp nước mặt mới-khi-chết).

ĐĨA HÁT AN-NAM BẮC-KY CAO-MÈN KHÁCH, LANGSA, vãn vãn

ĐĨA CỜ SẼ ĐỒI ĐĨA MỚI ĐƯỢC

Xin hỏi cách thức

NƠI HẰNG

Berthet, Charrière và Công-Ty

ở đường Kinh-lấp, môn bài số 68

SAIGON

Phải nài coi nhãn hiệu DISCOBOL trên các máy nói Pathé, ấy là thiết hiệu là chỗ tạo các máy ấy.

Le Directeur-Gérant : SCHNEIDER.
Certifié l'insertion.....
Saigon, le _____ 19

Vu pour légalisation de la signature de M. _____
Saigon, le _____ 19
Le Maire de la Ville de Saigon

Saigon: - Imp. F.-H. SCHNEIDER
Certifié l'insertion de M. Berthet, Charrière & Co. 200 francs
quarante mille francs